Ao. 1825.

No. 12

Bataviasche Courant.

WOENSDAG, *den 23sten Maart* 1825.

EXTRACT uit het register der handelingen en besluiten van den Secretaris van Staat, Gouverneur Generaal over Nederlandsch Indië.

BATAVIA, den 21sten maart 1825.

(No. 2.)

Gelezen. enz.

Is goedgevonden en verstaan, ter voorkoming dat geene personen deze kolonie verlaten, aan welke zulks niet veroorloofd is, of, wel de zoodanige zich binnen de grenzen derzelve begeven, waarvan alvorens rapport zoude behooren gemaakt te worden, te bepalen, gelijk geschiedt bij deze, dat de kommanderende officieren der wacht-schepen, bij het praaijen van schepen, de reeden op- of afzeilende, zich zullen moeten verzekeren, zoo veel mogelijk, dat de zich aan boord van dezelve bevindende passagiers, van behoorlijke paspoorten zijn voorzien en daarenboven van zoodanige passagiers, behalve hunne namen, zoodanige verdere opgaven moeten vorderen, als breeder zijn vermeld op de lijsten, waarvan modellen aan dit besluit zijn geannexeerd, welke opgaven door den kommanderenden officier van het wachtschip, gezamenlijk met de praai-rapporten zullen moeten worden gezonden aan den haven-meester, om door dezen aan den assistent-resident voor de policie te worden bezorgd.

Extract enz.,

Accordeert met voorschreven register.

De algemeene secretaris,

BOUSQUET.

Benoemingen.

CIVIEL DEPARTEMENT

Tot inspecteur en zaakgelastigde van het gouvernement op Borneo, de ambtenaar *G. Muller.*

Tot leden van de wees- en boedelkamer te Soerabaija, *C. Reep* en *J. D. Besier.*

Tot zout-pakhuismeester te Pakkies, de vast gecommiteerde bij de pakhuizen te Batavia, *C. L. Heijmans.*

Tot 2den deurwaarder en gezworen exploitenr bij den raad van justitie te Batavia, de bode bij de Hooge Regering *G. F. Du Moulin.*

Tot bode bij de Hooge Regering *A. van Noort.*

Honorabel ontslagen.

De adjunct van het opperhoofd ter zuid en oostkust van Borneo, *G. Muller.*

Het lid van de wees- en boedelkamer te Soerabaija, *F. H. Smulders.*

MILITAIR DEPARTEMEMT.

Bij het regiment husaren nc. 7.

Tot ritmeester instructeur, de 1ste luitenant *C. H. Esberg.*

Tot ritmeester, de 1ste luitenant *N. J. Massart.*

BATAVIA, *den 22sten maart 1825.*

Wij nemen uit eenige onlangs aangekomene Amerikaansche dagbladen, loopende tot den 10den november 1824, de volgende niet onbelangrijke berigten, over en betrekkelijk tot eene overwinning laatstelijk weder door *Bolivar*, op de Spaansche koninklijke troepen in *Peru* behaald,—en tot den staat der onderhandelingen welke tusschen *Frankrijk*, en de republiek van *Haytij*, (St. *Domingo*), heeft plaats gehad.

—PERU. Het blijkt dat er een hardnekkige strijd voorgevallen is, op den 6den augustus 1824, in de velden van *Junin*, twee en halve mijl van *Reyes* gelegen, tusschen de kavallerie van de beide legers, welke onberekenbare gevolgen zal kunnen hebben. De kavallerie van het Spaansch koninklijk leger was door den bevelhebber *Canterac* aangevoerd, terwijl *Bolivar* zich selven aan de spits der zijnen had geplaatst. Deze laatste schijnt van voornemen geweest te zijn, om den vijand, die den weg naar *Jauja* of *Jujay* ingeslagen had, allen teragtogt te beletten, en hem tot eenen algemeenen slag te dwingen. Indien deze welberadene poging gelukt ware, lijdt het geen twijfel, dat de pas geopende veldtogt in eens, door de volslagen nederlaag van de koninklijke armée zoude afgeloopen zijn; doch hierin verhinderd door den spoedigen terugtogt van *Canterac*, plaatste hij zich aan het hoofd zijner kleine bende ruiterij, naauwlijks 400 man sterk, in de velden van *Junin*, waardoor de vijand noodwendig moest heentrekken, met het voornemen om hem den doortogt zoo lang mogelijk te betwisten.—Het vijandelijk leger kwam weldra opdagen, en *Canterac* het voornemen van *Bolivar* bemerkende, besloot hem met zijne ruiterij aantevallen en hierdoor het overige gedeelte van zijn leger eenen ongestoorden doortogt te bezorgen.—De charge van beider troepen was geweldig;—en de constitutionelen, alhoewel bijna 1 tegen 3, weerstonden dezelve met eene nooit gewaagde onverschrokkenheid. Zij stelden zich zoo krachtdadig te weer, en werden zoo zeer door het voorbeeld van hunnen dapperen aanvoerder, die alle gevaren trotseerde, aangemoedigd, dat de vijand eindelijk, na een hardnekkig gevecht, tot wankelen gebragt, spoedig daarna afdeinsde, en in de grootste verwarring naar de infanterie terug werd gedreven, die intusschen hare *retraite* met *geforceerde marchen* vervolgde.—De koninklijke *armée* heeft bij dit bloedig gevecht 250 man verloren, terwijl de *constitutionelen* niet meer dan 60, zoo wel dooden als gekwetsten tellen en eenen buit van ongeveer 300 goed geëquipeerde paarden gemaakt hebben.

Het korps kavallerie van de *Spanjaarden*, de kern van hun leger, meestal bestaande uit *Europeanen*, opgevoed in den krijg, goed gekleed en gewapend, gewend aan het klimaat en in staat om de vermoeijenissen van dusdanigen krijg doortestaan, is hierdoor bijna geheel vernietigd. Men wil dat *Canterac* van deze magt verstoken, niet meer in staat zijn zal, het open veld te houden en zich tegen *Bolivar* te meten; en vermeent dat door deze overwinning de laatste slag aan de koninklijke zaak in *Peru* is toegebragt, een einde gemaakt is aan alle vreemde overheersching in dat wingewest, en de vrijheid in hetzelve voor eeuwig is verzekerd.

—St. DOMINGO. De agenten welke van wegen het *Haijtisch* bestuur naar *Frankrijk* gezonden waren, om over de onafhankelijkheid van hun land te handelen, zijn onverrigter zake terug gekomen.

De president van de Republiek *Haijti*, *Boijer*, heeft ten gevolge hiervan eene circulaire aan de kommandanten der departementen (prefecten) rondgezonden, waarin hij hun, hiervan kennis geeft, en het niet gelukken van deze missie (welke ingevolge de ernstige vertogen van de *Fransche* agenten heeft plaats gehad) toeschrijft aan het gewaande regt dat het *Fransche* gouvernement nog steeds voorgeeft op dat land te bezitten; hij maant hen aan om krijgsbehoeften, en leeftogt te verzamelen, en al wat tot de artillerie betrekking heeft, met den meest mogelijken spoed in orde te brengen; om, niet tegenstaande al deze toebereidselen tot oorlog, de inwendige rust te handhaven, en vooral veiligheid van persoon en eigendommen aan die vreemdelingen te verzekeren, welke vertrouwende op de voorregten welke hun zijn toegezegd en daarna door de constitutie zijn gewaarborgd, zich in het land van *Haytij* zijn komen vestigen.

« De republiek, vervolgt hij verder,
« is vrij; en voor eeuwig onafhankelijk,
« zints wij vast besloten hebben, ons
« liever onder hare puinen te begra-
« ven, dan ons aan eenen vreemdeling
« te onderwerpen.—En evenwel reke-
« nen de vijanden van *Haytij*, op de
« verdeeldheden welke onder ons zullen
« opreizen, welke dwaasheid." !! Laat
« ons altijd verbonden blijven; getrouw
« aan onze pligten, zoo zullen wij met de
« hulp van den Allerhoogsten, steeds
« onoverwinnelijk zijn en blijven.

—In eene prijs-courant van *New-York* van den 9den november 1824, staat de *Javasche* koffij genoteerd voor 19 à 21 Spaansche-matten.

Dezelfde dagbladen bevestigen het-geen wij in ons no. 11, omtrent de overwinning door de *Grieken* over de *Turken*, in eenen zeeslag bij *Samos* behaald, gemeld hebben. De *Turken* hadden hunne landing op dit eiland reeds bewerkstelligd; toen de Grieksche vloot onder het bevel van *Miaulis Vocos* kwam opdagen; een bloedig gevecht ving terstond aan, waarin de *Grieken* de zegepraal behaalden; 1 linie schip met 3 fregatten overmeesterden en 30 zoo wel kanonneer-booten, als kleinere vaartuigen vernielden. Al de *Turken* welke reeds geland waren, werden over de kling gejaagd.

Men meldde stellig dat *Omar Vrione*, Pacha van *Janina*, door den *Grooten Heer* tot rebel was verklaard. Deze tijding is almede voor de *Grieken* van het hoogste belang, daar zij hierdoor van eenen magtigen en ervarenen vijand bevrijd zijn, die zelf gereed is zich thans met hen te vereenigen tegen de *Turken*.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARYS, *den 24sten augustus.*

De *Moniteur* deelt, wegens het gebeurde te Tarifa, het volgende mede:

„Stellige berigten van Kadix, van den 6den augustus, melden, dat eene partij van vijftig revolutionairen, die van Gibraltar gekomen zijn, den 3den des ochtends, Tarifa hebben verrast. De bevelhebber was te Algesiras, en het Spaansch garnizoen heeft geen tijd gehad, om zich in staat van tegenweer te stellen. De revolutionairen hebben eenen officier gedood, die het eiland wilde verdedigen en dadelijk een aantal boosdoeners, welke in de gevangenis zaten, gewapend. Op het eerste berigt van deze gebeurtenis, heeft de generaal *O'Donnel*, welke in het kamp van St. Roch kommandeert, een detachement tegen die plaats afgezonden, en de luitenant generaal *Foissac Latour* heeft, van Kadix, den kolonel *d'Astorga*, met een bataillon infanterie en een eskadron kavallerie, naar Tarifa doen marcheren, met last, om de vesting te hernemen, terwijl de korvetten la Diane en la Pomone van Kadix gezend zijn, om den aanval te ondersteunen en de revolutionairen alle middelen tot ontkoming te ontnemen. Deze magt zal genoeg zijn, om de aanleggers dezer dolzinnige poging te straffen, die, naar men zegt, zekeren kolonel *Valdez* of *Ordonnez* aan hun hoofd hebben. Tegen het stadje Estapona, bij Malaga, is een diergelijke aanslag beproefd, doch door de inwoners verijdeld."

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, *den 7den augustus.*

Op den 8sten juni heeft men, in Boheme, op onderscheidene plaatsen, eene Zonne-Zuil waargenomen. Prof. *David*, te Praag, deelt het volgende daaromtrent mede:

„Toen ik mij, met prof. *Bittner*, op den 8sten, bij zonnen ondergang, buiten de stad bevond, vertoonde zich over de ondergaande zon, eene zeer ligte Zonne-Zuil, in eenen pijramidalen vorm, welke van onderen hoogrood, en boven aan donkerrood was. Bij het ondergaan der zon had zij de hoogte van 5 graden, en geleek naar eene vuur-pijramide. Zij behield deze hoogte tot 10 a 20 minuten na zonnen-ondergang, als wanneer zij steeds afnam en met de zon dieper onder den horizont zonk. Na 9 ure zag men slechts nog een klein gedeelte van dezelve in de gedaante van een' afgebroken kegel. Deze Zonne-Zuil was eene zoo fraaije als zeldzame verschijning, te meer daar dezelve bij eene warme en droege lucht plaats had. De warmte was 17 graden van *Reaumur*; de hygrometer teekende 211 graden droogte, en de barometer stond op 27° 7'. Men heeft deze Zonne-Zuil niet alleen te Praag maar ook in meer streken van Boheme waargenomen. In den wintertijd, bij koude en dikke lucht, is dit luchtverschijnsel minder zeldzaam. In het jaar 1793, den 18den januari, des morgens vóór zonneopkomst, bij 9 graden koude, zag men, te Brandeis en op andere plaatsen, eene dergelijke Zonne-Zuil, op eene hoogte van 3 a 4 graden, welke des morgens te 10 ure nog zigtbaar was.

—Volgens berigten uit Italie, zullen de oostenrijksche troepen het Koningrijk der Beide-Sicilien tot het begin van het aanstaande jaar blijven bezetten; ten minste zoo geene onvoorziene gebeurtenis de verlenging van het verblijf dier troepen in dat land noodzakelijk maakt. Men wil, dat de Keizer van Oostenrijk en de Koning van Napels, tegen den aanstaanden winter, eene bijeenkomst zullen hebben. De prins *von Metternich* en de ridder *de Medici* zullen te zamen alsdan beslissen of de definitive ontruiming van Napels op dat tijdstip zal plaats grijpen. Men verzekert, dat de generaal *Frimont* niet meer naar Napels zal terug keeren, maar een' anderen militairen post bekomen zal. De prins *Philip van Hessen-Homburg* blijft alsnog provisioneel met het bevel over de oostenrijksche troepen in Napels belast.

De oostenrijkers bezetten thans alle de havens van het Koningrijk der Beide-Sicilien en houden een zeer waakzaam oog over alle schepen, welke in dezelve komen of uit dezelve vertrekken: het oogmerk van deze waakzaamheid is, om zoo veel mogelijk alle gemeenschap te beletten met de Grieken en met de provincien, waarvan deze thans meester zijn, en welke voorheen aan de Turken onderworpen waren. Oostenrijk is van alle de natien die, welke zich met den meesten ijver tegen de betrekkingen met Griekenland verzet, en zulks niet alleen in deszelfs eigen bezittingen, maar ook in alle landen, waar het eenigen invloed heeft.

den 16den augustus.

De bijzondere brieven uit Odessa van den 28sten juli maken geene melding van verdere krijgsverrigtingen van de beide strijdende partijen in den Archipel, en behelzen alleen eenige nieuwe bijzonderheden omtrent bekende gebeurtenissen. Zoo leest men, onder anderen, in dezelve, dat het eenige Mitileners zijn geweest, welke de onderhandelingen met de Arnauten van Ipsara hebben weten aan te knoopen en in den nacht van 2 of 3 juli als loodsen hebben gediend; en dat de Ipsarioten de nabijheid van den *Kapitan-Bassa* zoo weinig hebben gevreesd, dat zij een deel hunner scheepsmagt naar de wateren van Candia hebben gezonden, ten einde de bewegingen van het egyptisch eskader, het welk zich van Casso had meester gemaakt, te observeren. Deze omstandigheid zoude de tijding, als of die van Ipsara een groot deel hunner weerbaarste manschappen zouden hebben behouden, bevestigen.—Ook in deze berigten wordt de ramp, het eiland overgekomen, alleen aan verraad toegeschreven, en tevens gemeld, dat de verraders mede het slagtoffer der Turken zijn geworden. Dezelve landen ten slotte, dat de Grieken, welke de wijk hadden genomen naar het bevestigd klooster in het binnenland, nog eenigen tijd op ontzet van de zijde der Hydrioten en Spezzioten hebben gehoopt.

BEIJEREN.

AUGSBURG, *den 21sten augustus.*

De *Allgemeine Zeitung* bevat het volgende artikel:

„KONSTANTINOPEL, *den 25sten juli.*

„Sedert verscheiden dagen loopen hier, omtrent den kapitein-pacha, de wonderlijkste geruchten; zijne terugkomst te Mitylene, alwaar hij zich den 21sten nog bevond, kan daartoe aanleiding hebben gegeven. Men vindt het bijzonder, dat hij, zoo als gezegd is, Samos willende aanvallen, eensklaps weder te Mitylene verschenen is; doch brieven van Smirna, van den 17den, schijnen dit raadsel uit te leggen. De Hydrioten en Spezzioten, vereenigd met de gevlugte Ipsarioten, hebben zich, op het onverwachts, bij het eiland Ipsara vertoond, aldaar omtrent 60 turksche kanonneerbooten benevens eene brik bemagtigd, en alle de Turken vermoord, die zich op Ipsara bevonden, en welker getal, volgens berigten der Grieken, zeer aanzienlijk was, doch, volgens opgave der Franken, weinig beteekende. Na deze gebeurtenis trok de kapitein-pacha naar Mitylene terug en zond eenige fregatten naar Ipsara, doch die te laat aankwamen. Men zegt, dat de Grieken op het gezigt dier fregatten, op nieuw Ipsara ontruimd hebben; doch zulks schijnt ons niet waarschijnlijk, en wel uit hoofde van de stoutheid, met welke zij de landing hadden bewerkstelligd.

In eenen anderen brief, van dezelfde dagteekening, door de *Allgemeine Zeitung* medegedeeld, leest men het volgende:

„De droefheid der Grieken, wegens het verlies van Ipsara, is dezer dagen in vreugde veranderd. Men heeft tijding ontvangen, dat de Hydrioten en Spezzioten op nieuws op dat eiland geland, het garnizoen vermoord, en 80 turksche vaartuigen bemagtigd hebben. De Ottomannen geven voor, dat de Grieken zich dadelijk weder ingescheept hebben; doch daar de kapitein-pacha bij voortduring in de haven van Mitylene blijft, zoo twijfelt men aan de waarheid van dit verhaal."

DENEMARKEN.

KOPPENHAGEN, *den 14den augustus.*

Onze staats-courant deelt heden het handels-traktaat mede, tusschen Denemarken en Engeland, op den 16den juni j.l., door onzen gezant te Londen, graaf *van Moltke*, en den minister *Canning*, gesloten. Volgens dit traktaat, zullen voortaan de schepen van beide respective staten, in de wederzijdsche havens op gelijken voet behandeld worden.

—Dezer dagen is een met wijn geladen vaartuig, komende van Fayal en zich naar Gothenburg en Koppenhagen begevende, twee mijlen van Kungsham, in open zee verbrand. De manschap heeft zich nog kunnen redden, doch het schip, zoo wel als de rijke lading, die meer dan 100,000 rijksd. waardig was, ging verloren.

RUSLAND.

PETERSBURG, *den 31sten juli.*

Ons gouvernement is thans officieel van de gunstige maatregelen onderrigt, welke de porte, ten voordeele der naar de Levantsche havens zeilende russische schepen, genomen heeft. Ten gevolge daarvan staan zij onder de bijzondere bescherming der Porte. Zoo lang in de turksche zeehavens nog geene bijzondere russische konsuls zijn aangesteld, moeten de russische onderdanen zich, tot het verkrijgen van certificaten en bewijzen aan de oostenrijksche en fransche konsuls wenden. Uit de Zwarte zee komende schepen kunnen ongehinderd naar den Archipel zeilen, en zijn aan geene nazoeking onderworpen. Doen zij echter de zeehavens der Porte in de Middellandsche zee of den Archipel aan, zoo zijn zij aan de wetten onderhevig, die voor de schepen van alle andere natien zijn voorgeschreven.

NEDERLANDEN.

BRUSSEL, *den 21sten augustus.*

Den 18den dezer, heeft men op het marktplein te Sottegem, Oost-Vlaanderen, het voetstuk geplaatst, hetwelk dienen moet voor het gedenkteeken ter nagedachtenis van den graaf *van Egmont*, een der slagtoffers van de spaansche dwingelandij; het standbeeld van dien ongelukkigen graaf zal aldus op een geringen afstand van zijn graf geplaatst worden. De plegtige oprigting van het gemeld voetstuk is geschied onder het bespelen van de klokken, en in tegenwoordigheid eener zeer talrijke menigte aanschouwers.

BESCHRIJVING VAN DE *Patma* DER JAVANEN.

De grootste bloem, die wij tot dus ver kenden, is de *Aristolochia Cordifolia*, wier diameter, volgens het getuigenis van *Humboldt*, niet zelden 16 duim bedraagt, en die de kinderen aan de oevers van den *Magdalene-stroom*, al spelende, als eene muts gebruiken.—Dr. *Joseph Arnold*, die den Gouverneur van Benkoelen, Sir *Stamford Raffles*, in den jare 1818, naar de binnenlanden van Sumatra verzelde, ontdekte aldaar eene bloem, wier grootte nog aanmerkelijker is, dan die van de even gemelde; alzoo, volgens zijne opgave, haar diameter niet zelden drie voet zou bedragen.

Deze verbazende bloem, welke door de bewoners des lands, *Krubut* wordt genaamd, is door haren ontdekker slechts zeer oppervlakkig beschreven, zoo dat bijna alles, wat wij van dit gewas weten, aan het onderzoek van den beroemden *Robert Brown* te danken is, aan wien door Sir *Stamford Raffles*, twee nog ongeopende bloesemknoppen dezer plant werden toegezonden, en waarvan de waarnemingen in de *Transactions of the Linnean Society*, vol XIII, part. 1, zijn opgeteekend. Zij wordt hier, als een nieuw geslacht, onder de benaming van *Rafflesia Arnoldi* opgegeven; echter wordt er alleen de mannelijke bloem beschreven, daar onze beroemde natuurkundige hoegenaamd geene sporen van vrouwelijke bevruchtings

werktuigen, in de bekomene exemplaren konde aanwijzen, waarom hij dan ook de *Rafflesia* voor dioecisch heeft verklaard.

Men zal vinden, dat mijne waarnemingen, nopens de bloemdeelen van dit wonder der natuur, in menig opzigt zeer verschillen van die van den genoemden grooten kruidkundigen, hetgeen ik mij echter geenszins als verdienste aanreken, daar ik, gedurende mijn verblijf op Nousa Kambangan, de gelegenheid had, een groot aantal dezer gewassen, naar de verschillende perioden hunner ontwikkeling, na te gaan, en *Robert Brown* daarentegen, slechts twee drooge en dus zeer veranderde knoppen, tot dat einde, te zijner beschikking had.

Ik ga nu over tot de beschrijving van die *Rafflesia*, welke ik op het, aan de monding der rivier Tjitandoij gelegen eiland Nousa Kambangang, onlangs heb gevonden, na dat ik te voren eenige omstandigheden, die deze ontdekking vooraf gingen, zal hebben aangestipt.

In de maand october 1824, werden mij door den heer *Baumhauer*, resident van Cheribon, eenige drooge bloemknoppen voorgelegd, die hij onder de benaming van *Patma*, van Nousa Kambangang had medegebragt, en welke, volgens het zeggen der inlanders, slechts op dat eiland, in de nabijheid der zee, zouden wassen. Derzelver doorsnede mogt bijna drie duim bedragen, hunne gedaante was omtrent kogelrond, hun zamenstel bladerig, hunne kleur donkerroodbruin, en ontvouwd zijnde, bevond zich in het midden der bloem eene soort van schijf, waarop vele uitsteeksels zigtbaar waren. Doch de knoppen waren door het droogen te zeer veranderd, dan dat ik beslissend de vraag, tot welk geslacht dezelve eigenlijk behoorden, had kunnen beantwoorden; alleen kwam het mij waarschijnlijk voor, dat zij eene monstreuse soort van de eene of andere Dilleniacea konden wezen, en ik besloot dus de zaak op de aangegevene plaats zelve, nader te onderzoeken. Dit had dan ook reeds in den aanvang van november jl. plaats, daar ik den tweeden avond, na mijne aankomst aldaar, mij de *Patma* herinnerende, dadelijk eenige menschen ontbood, die, naar men mij verzekerde, de plaats kenden waar deze bloem moest gevonden worden. Hoe verbaasd stond ik, toen ik vernam, dat de knoppen, welke naar Java waren overgebragt, nog slechts zeer jong waren, dat de grootere bijna de gedaante en den omtrek hadden van eenen koolkop, dat zij zonder steel, aan de wortelen eener Liane voortkwamen, en dat men mij des verkiezende, van dat alles op de plaats kon overtuigen.

Dit laatste werd dan ook tersond bepaald op het aanbreken van den volgenden dag, welken ik met het grootste ongeduld te gemoet zag, want den geheelen nacht hield mijne verbeelding zich bezig met dit reusachtig voortbrengsel van het plantenrijk, dat, naar mijne overtuiging niets anders zijn kon dan eene soort van *Rafflesia*, wijl ook deze op de wortelen groeit van eene klimmende plant (*cissus angustifolia Roxb.*)

Eindelijk brak de zoo lang gewenschte dag aan; maar nog voor dat mijne geleiders verschenen, regende het reeds zoo hevig, dat ik den voorgenomen togt, ten minste eenige uren, moest uitstellen.

Tegen 9 ure hield de regen eindelijk een weinig op, en nu ijlde ik met mijne geleiders de bosschen in, die het geheele, met lage bergketenen doorsnedene eiland, bedekken.

Men beseft ligtelijk, hoe verheugd ik was, het doel mijner wenschen, om in het bezit der wonderbare bloem te geraken, zoo nabij te zijn; doch kan ik hier niet onongemerkt laten, dat zoo wel ik, als verscheidene mijner bedienden van eene buitengemeene rilling werd bevangen, toen wij deze wouden binnentraden. Ik weet deze omstandigheid aan niets anders toeteschrijven, dan aan den verpestenden invloed der Miasmen, welke in deze lage wouden opgesloten zijn, en tot wier bestaan niet zoo zeer de Atmospheer, door hare vochtigheid en buitengewone verhitting, noch ook de vegetatie door altijd durende ontbindingen bijdragen, als wel voornamelijk de gesteldheid van den grond zelven, die hier uit eene vette met kalk vermengde klei-aarde bestaat, waardoor hij buitengemeen geschikt is, om eene groote menigte vochtigheid optenemen en te bewaren, hetgeen tot eene altijddurende gisting zijner bestanddeelen aanleiding geeft, eene gisting, die slechts onder begunstiging des dampkrings kan plaats vinden, doch ook eenen beslissenden invloed moet hebben op deszelfs inwendigen toestand zelven. Genoeg, deze gesteldheid van den grond schijnt in deze wouden de opkomst van kruidaardige planten niet te begunstigen, want ofschoon boomen en struiken hier weelig gedijen, en het oog door hunnen groei bekoren, zijn kruidachtige planten slechts, dun op dezen vetten woudgrond verspreid, terwijl daarentegen eene menigte paddestoelen overal uit de aarde, en aan vegetalische overblijfsels voortspruiten.

Nu moesten wij over steile kalkreven kruipen, geheel overdekt met door een gekronkelde wortels van hooge boomen, die tusschen de vele kloven van dit gesteente als ingemetseld zijn. Aan de zachtere afhellingen, aan gene zijde dezer heuvelen, moest nu onze *Patma* vooral overvloedig gevonden worden. Een der geleiders bleef nu van tijd tot tijd staan, en terwijl hij met oplettenheid de struiken gade sloeg, wees hij plotseling op een, zich hoog tusschen overhangende takken verliezend klimop. » Dit is de » boom," zeide hij, » waarop de *Patma* » wast." De aangewezene Liana werd oogenblikkelijk neder gerukt;—het was een *Cissus*, die hier als *Waleran* (*) bekend is, van welken ik mij echter den bloesem niet verschaffen konde.—Elk ging nu aan het zoeken, om den prijs van eenige spaansche matten te verdienen, dien ik op een zeker getal dezer gewassen had gesteld, en naauwelijks waren eenige minuten verloopen, toen de uitroep weergalmde, dat men eenen kleinen knop had gevonden.

Ik ijlde naar de plaats toe, en zag met verwondering, op eenen vlak over den grond loopenden wortel van den *Waleran*, eenen bijna kogelvormigen knoest, van de grootte van een hoenderei, dien ik eerder voor een uitwas, dan voor een eigenaardig gewas zou hebben aangezien. Men hief hem met den wortel van den *Cissus* zelven uit den grond, en ik onderzocht hem dadelijk.

Zoo als reeds gezegd is, was deze, nog weinig ontwikkelde plant der *Patma*, bijna kogelvormig, van de gedaant der *Gastronici*, (§) zonder bijzondere wortels, steel of vernaauwing aan haren basis, alwaar zij, als het ware, met den opgemelden wortel te zamen smolt. Zij was gansch bedekt met eene vast aaneengehechte dikke lederachtige huid, van eene morsige aschgraauwe kleur, welke van buiten een eenigzins dobbelsteenachtig (tesseat) aanzien had.—Zeer compact toonde de transversale doorsnede van dit zonderling gewas een kringsgewijs bladerig zamenvoegsel.

Kort daarna werden mij nog twee knoppen gebragt, welke beide eene hoogere, en van elkander verschillende ontwikkelings periode te kennen gaven.—De eene onderscheidde zich van de zoo even beschrevene door niets, dan hare grootte, die 2½ duim in de doorsnede mogt bedragen, en meer bijzonder daardoor, dat de buitenste schil op de, tegen over den basis gestelde zijde, in onregelmatige scheuren uit een begon te gaan.—De andere knop was nog grooter, en hier was reeds het bovenste gedeelte van die buitenste korst ontbloot, zoodat slechts nog de kanten, tot over de helft van den geheelen kogelvorm, daardoor bedekt werden, waartegen rood bruine, digt over elkander gelegerde bladeren, als van binnen te voorschijn dringende deelen, de zoo gevormde bovenste opening innamen.

Hoe meer zich het gewas nu ontwikkelt, hoe meer de binnenste deelen uitzetten, des te vreemder wordt ook zijn voorkomen, en des te meer wordt de gemelde huid, die aanvankelijk het geheel, even als eene schil omsloot, naar beneden teruggedrongen, waartegen eene menigte kringsgewijs geplaatste roodbruine, over elkander liggende bladeren (sepala), zich tot eenen, van boven iets plat gedrukten kogel zamen hoopen, waardoor de plant wel eenige gelijkenis verkrijgt met eenen vast gesloten koolkop.

Het was inderdaad een verwonderingswaardig schouwspel, dat ik nimmer vergeten zal, toen ik voor de eerste maal op deze plaats eenen dier ontzettende bloemknoppen zag; dezelve zat, gelijk ook alle die ik later heb waargenomen, op eenen over de aarde loopenden wortel van den gemelden *Cissus*, en scheen zijner opening zeer nabij te zijn, dewijl de roodbruine, de zijden der bloemkroon (Perianthium) omgevende bladeren, slechts los op elkander lagen, zoodat het bovenste vlakke gedeelte van het Perianthium, dat van buiten geheel vleeschkleurig is, volkomen ontbloot was, hetgeen bij mindere ontwikkeling het geval niet is, daar hetzelve als dan geheel en al door deze omhullende bladeren ingesloten en bedekt wordt.

Op eenen anderen wortel derzelfde Liane ontwaarde ik, tot mijne vreugde, eene opene bloem dezer wonderbare plant, welke eene uitgebreidheid van twee voet in doorsnede had, en in wier binnenste de prachtige, met uitstekende punten bezette schijf, zich in het levendigste karmijnrood aan het oog vertoonde. Zoowel knop als bloem werden nu met de grootste zorgvuldigheid met hun onderstel, de wortelen der *Waleran*, tot verder onderzoek, naar huis gezonden; benevens nog meerdere knoppen en bloesems, die onderwijl door mijne begeleiders waren ingezameld.

Tot nu toe hebben wij ons slechts met de gedaante en de van lieverlede plaats hebbende ontwikkeling dezer plant of hare knoppenvorming bezig gehouden, doch zullen wij nu, dezelve ook in hare bijzondere deelen en haren bloei onderzoeken, en dus zoo wel de uitwendige als inwendige, zoo wel de omhullende bladeren (Sepala), als de bloemkroon (Perianthium) en de in haar bevatte deelen tot voorteling.

Het getal der Sepala is onbepaald, want verscheidene; die uitwendig aan den vlak convexen basis van het gewas, in eenen kringvormigen omvang van het overblijfsel der uitwendige huid zitten, zijn kreupelachtig. Ongeveer 20 zitten er daarentegen in vier rijen, dakpans gewijs, over elkander, waarvan de inwendige lagen aanmerkelijk in grootte toenemen. Hare gedaante is halfrond, van buiten een weinig convex, inwendig in dezelfde mate concave, beneden van eene dikke lederachtige, bijna vleezige, naar boven bijkans membraneuse zelfstandigheid, die met vakke zenuwen, welke zich een weinig vertakken, doortrokken is.—Alle deze bladeren zitten aan het buikachtige deel van het Perianthium.

Dit laatste is buikachtig (ventricosum) met vijf ongelijke afgeronde zoomlappen; en in deszelfs opening met eenen ringvormigen rand; de zelfstandigheid is redelijk dik, sponsieus vleezig. Het buikige gedeelte is van buiten met de zoo even beschrevene Sepala bezet, van binnen glad en bruinrood, naauwkeurig met de cirkelvormige omzooming der opening te zamen vloeijende, zoo dat de laatste slechts als eene verlenging van het buikachtig gedeelte der bloemkroon, kan aangezien worden.

Deze zoomlappen liggen, voor dat de bloem opengaat, imbricaat over elkander, van welke de twee buitenste grooter zijn; dan de binnenste; zij zijn vleeschkleurig, van buiten glad, op hunne binnen zijde bezaaid met ontelbare kleine verhevene wratjes, van eene witachtige kleur, en warmede ook de ringvormige omzooming van boven bezet is.

Wanneer de bloem zich eerst opent, zijn deze groote lappen tamelijk vlak uitgebreid, krullen zich echter later naar beneden om, waarbij hunne kleur langzamerhand in het zwart bruine overgaat. De meergemelde rand in de opening van het buikige deel der bloemkroon is convex, zonder eenige insneden of uitkervingen. Reeds door de opening welke deze breede ring omschrijft, wordt men in het binnenste der bloem eene groote karmijnroode schijf gewaar, die wij thans nader zullen beschouwen.

Deze schijf (Columna) verheft zich in het midden der bloem op een zeer kort, doch zeer breed conisch voetstuk; zij heeft volmaakt de gedaante van een bord; haar bovenste rand is iets uitgekarteld, en hare vlakte bezet met kringsgewijs geplaatste, eenigzins scheef naar buiten gerigte punten, onbepaald in getal, die bijna kegelvormig, aan de kanten iets te zamen gedrukt, aan de stompe spits ingedrukt, en aldaar zwak behaard zijn.—Deze uitwassen ontstaan door niets anders dan door eene uitgroeijing der kringsgewijs in de Columna opstijgende vaatbundels, waarvan men zich door de dwarse doorsnede der Columna kan overtuigen. Om nu de deelen, die ter bevruchting bestemd zijn, en welke door de Columna geheel en al aan het

---

(*) Dit is niet de *Cissus Angustifolia* van *Roxbourgh*, maar eene andere soort, welke ik *Cissus Scariosa* noeme, (C. Foliis pedatis pentaphyllis coriaceis glabris, foliolis elliptico-oblongis, basi inaequali-rotundatis, apice obtusiusculis et grosse serratis, serraturis apice scariosis, caule rimoso.

(§) Eene afdeeling der paddestoelen, welke meer of min buikvormig zijn.

gezigt worden onttrokken, te kunnen nagaan, is men verpligt, bijna het geheele buikige gedeelte der Perianthium's wegtenemen.—Hierdoor ontdekt men vooreerst op den bodem der bloem, om het breede voetstuk der Columna, twee kringvormige strepen, waarvan de buitenste het breedste, iets gegolfd en naakt, de andere daarentegen met ontelbare kleine zwartachtige korrels overzaaid is.

Aan het voetstuk der Columna zelve stijgen breede gooten opwaarts, die in den omvang van den benedensten rand der Columna, in even zoo vele holligheden uitloopen, en aan alle welke deelen hier en daar fijne haartjes worden waargenomen, welke een voor een nit kleine klieren ontspruiten. In elke der zoo even gemelde holten rust eene ronde anthere (in het geheel ongeveer 30 in getal), die van boven een kuiltje hebben, waarin de celachtige Pollengangen door vele fijne poren zich openen, waaruit kleverige pollen afgescheiden worden.

Dat dit werkelijk antheren, en geene *beginselen* der vrucht kunnen zijn, blijkt daaruit, dat, wanneer de bloeitijd tot zijn einde nadert, waarbij de kleur der bloem merkbaar verandert, en bovendien eene soort van verrotting het geheele gewas dreigt te ontbinden, men deze antheren, die te voren de grootte eener erwt hadden, naauwelijks meer bespeuren kan.—Zij zijn thans ingekrompen, en tot op geringe sporen na, met de wanden der holten, waarin zij rusten, zamen gegroeid.

Dit bijna geheel verdwijnen der antheren, heb ik steeds, onder deze omstandigheden waargenomen, maar ook altijd en bij alle exemplaren van dit gewas, die ik onderzocht alle die bijzondere deelen, welke ik opgenoemd heb, zoo dat dien ten gevolge, dit gewas voor niet dioecisch, of een zoodanig kan gehouden worden, wiens geslachts deelen door verscheidene individuen derzelfde plant van een zouden gescheiden zijn.

Dit is duidelijk, daar in alle bloemen der *Rafflesia* antheren voorhanden zijn, en het is dus nog slechts de vraag, wat wij voor die werktuigen moeten houden, die tot voortplanting van het individu moeten dienen.

Hier bieden zich den waarnemer volstrekt geene andere aan, dan dat fijne stof, waarmede de smalle streep, op den grond der bloem, overdekt is, en dat ik, naar zijn wezen, niet beter weet te vergelijken, dan met het kiemstof (*sporae*) der paddestoe'en. Zonderling is gewis een zoo fijn kiemstof in vergelijking tot de gedaante en grootte der antheren; maar de geheele vorm van het gewas, en deszelfs gansche ontwikkeling zijn immers van eenen niet minder vreemden aard, zoo dat wij hieraan, mijns inziens, geen aanstoot behoeven te nemen. Verscheen het gewas toch in zijne jeugd, wat ten minste de gedaante betreft, als de *Gastromici*, en doorliep het ook al in zijnen verderen groei, eene hoogere evolutie, moet het dan niet verwondering baren, dat juist in de voortbrengst der zaden, het doel, waar naar de geheele plantengroei streeft, de natuur, bij dit voortbrengsel, in haren, ten minste schijnbaar oorspronkelijken tijpus terugtreedt?

Deze sporae zijn door sterke vergrooting beschouwd, kogelachtig, dikwijls peervormig, ook somtijds een weinig ingedoken, van eene donkerbruine kleur.—Door ouderdom der bloem vermindert haar omtrek niet, integendeel wordt zij iets harder en donkerder van kleur, en ontdoet zij zich dus ligter van de sponsieuse onderlaag van den ring.

Uit deze zoo zonderlinge vorming zien wij dus, dat dit gewas wel sommige oppervlakkige gelijkenis vertoont met andere ons bekende planten familien, doch over het geheel zoo zeer afwijkt, dat wij het noodzakelijk als eene bijzondere familie van de overige moeten afzonderen.

Zoo geloofde *Robert Brown* bij hetzelve eene groote verwantschap optemerken met *Aristolochia* en zelfs *Cytinus*; maar gesteld dat de gedaante eenigermate met de *Aristolochien* overeenstemde, zoo kant zich daartegen aan, de plaatsing der vaatbundels, waarvan de jongste in het midden, de andere in den omtrek gelegerd zijn, juist als zulks bij de *Panerogamen* plaats heeft. De hoedanigheid der antheren herinnert daarentegen eenigermate aan die van enkele *Aroideen*, maar ook hier is de verwantschap slechts gezocht, daar de overige bevruchtings werktuigen zeer verborgen en onregelmatig zijn.

Onder de benaming van wortelbloesems (Rhizantheae) ruimen wij alzoo aan deze plant eene plaats in onder de hoogere *Cryptogamische* gewassen, in de nabijheid der *Marsileaceen*, en wier wezenlijk karakter daarin bestaat, dat de bloemen, elke op zich zelve, van bladeren omgeven, zonder eenen bijzonderen steel, zich als parasiten van andere gewassen vertoonen, daarbij de volgende kenteekenen hebben:

Perianthium monophijllum, coloratum; tubo ventricoso; corona faucis annulari; limbo patente, 5 partito.

Columna centralis patelliformis, superne processibus concentricis tecta, limbo subtus simplici serie polijandro.

Antherae (circiter 30.) in cavitatibus propriis locatae, subglobosae, cellulosae, superne depressae, et poris dehiscentes.— *Sporae* numerosissimae, minutissimae, margini circulari in fundo perianthii insidentes.

De generische kenteekenen der *Rafflesia*, het eenige geslacht, hetwelk ons tot nog toe van de *Rhizantheen* bekend is, zijn in de voorgaande opgesloten, en daar dit voortbrengsel van het eiland Nousa Kambangang waarschijnlijk, en ten minste wat de grootte betreft, van dat van Benkoelen afwijkt, zoo noeme ik deze soort *Rafflesia Patma*.

Overigens moet ik bekennen, de bloemen dezer *Rafflesia* zeer verschillende, met betrekking tot hare grootte, gevonden te hebben, zonder eene andere verscheidenheid aan dezelve te hebben kunnen waarnemen.

De grootste vond ik op zeer vochtige plaatsen, waar haar diameter ruim 2 voet bedroeg; bij andere was dezelve slechts van 14 tot 16 duim, en deze worden op steenachtige, meer drooge plaatsen aangetroffen, waar de parasiet uit de wortels van den *cissus* minder voedsel kan zuigen.

Ook gelukte het mij zeer gemakkelijk, de opening van reeds groote knoppen daardoor te bespoedigen, dat ik dezelve in matig verwarmde verrotte boomaarde zette.—De groote afgeronde, vast op elkander gehechte insneden der bloemenkroon, raakten onder deze omstandigheid, allengskens van elkander los; de knop, welke te voren zonder reuk was, begon eenen eigenaardigen bedwelmenden reuk te verspreiden, waardoor eene menigte vliegen en andere insecten werden aangelokt, die hunne eijeren in de vleezige insneden legden. Nu verheven zich deze insneden zigtbaar, en vingen eindelijk aan, zich uittebreiden, terwijl de bloem uit haar binnenste (waarschijnlijk door de antheren) eenen rotachtigen, hoogst bedweimenden walm opgaf, die zoo onverdragelijk was, dat ik dezen mij anders aangenamen gast, uit mijne tent moest verwijderen.

Scheepsberigten.

BATAVIA.

Aangekomen.

Maart 15—Eng. schoener *Garib*, Abdul Carim, van Palemban den 6den maart.

Maart 28—schip *Lord Minto*, Said Alie Bin Achmat, van Palembang den 4den maart.

Maart 19—brik *De Drie Maria's*, H. k. Zeeba, van Banka den 16den maart, pasfagiers: 1fte luit. der troepen Hagen en vrouw, de heeren Valkenaar, Sliwan, Zwanenbeek, en de weduwen Couvereus en De Roij. — Eng. brik *General Barnes*, W. H. Bithorn, van Columbo den 26ften januari, pasfagiers: de heer B. W. de Lamaij en familie.

Maart 20—Eng. fchip *Minerva*, J. Bell, van Port Jackfon den 3den februari.

Maart 21—brik *Machbarie*, Said Mochamat Bin Hamat Alhadat, van Palembang den 12den maart.

Vertrokken.

Maart 15—Eng. fchip *Harriet*, W. B. Fulcher, naar Sinkapoer.

Maart 17—fchip *Liberal*, J. M. Matzen, naar Rotterdam, pas'agiers: ftuurmans leerling van Z. M. wacht-fchip Melampus P. H. de Neijn van Hoogwerff.

Maart 20—brik *Dijkzigt*, A. Schaap, naar Rotterdam, pasfagiers: de heeren L. C. Facon, W. Crevecoeur, Beudeker, Bouwman, en 40 gepasporteerde militairen.

Schepen liggende ter reede.

Z. M. fregat *Melampus*; fchepen Evertfen, Java Paket, Thalia, Lord Minto, Machbarie; brikken Odiese, Fattolkair, Jupiter, Clementine, De Drie Maria's; fchoener De Jonge Fredrik. — Eng. fchepen Edward Strettell, Minerva; brik General Barnes; fchoener Garib. Amerik. fchepen Catharina, Eliza.— Portugefche brik Eliza.

SAMARANG.

Aangekomen.

Maart 11—fchip *Soerabaija*, J. Farret, van Batavia en Tagal, met Z. M. troepen, pasfagiers: de heeren J. Brown, E. Hullart, mevrouwen K. van de Wetering Buijs en C. Rose, jonge jufvrouw A. Hulstein.

Vertrokken.

Maart 5—Arab. brik *Joseph*, Said Aloel Jusrie, naar Grisee.

Maart 1—kruisprauwen *Trenganoe No.* 14 en 15, Mochamat Yafien en Abdulla. beide naar Japara.

Schepen liggende ter reede.

Schip Soerabaija; brikken Sufanna Barbera, Dorothea, De Ondernemer, Cornelia, Carolina, Hendrik, Cato, Eleonora, Johanna Hubertina, Jacoba Ambrofina, De Hoop; fchoener De Snoek.—Arab. fchip Alabab Alkarim; brik Fattalkair; floep Cheribon.—Maleifche brikken Prie Tanjoong, Tomene, Boejang Slamat. — Chinefche brikken Gollek, Ingfoen, Zeehond, Joanna, Jacoba, Soenhien; floep Haphin.

SOERABAIJA.

Aangekomen.

Maart 7—brik *Malatie*, Lie Kaijpiet, van Batavia den 26ften februari.—fchoener *Tartar*, R. Sijmons, van dito den 24ften dito, pasfagiers: de heeren T. Anderfon, Milne, T. S. Perrij, W. Maclean en H. Ball.

Maart 11—fchip *Hapipa Awica*, Hadjie Aboe Bakar, van Grisfee den 10den maart.

Vertrokken.

Maart 6—Z. M. fchoener *Iris*, 1fte luit. J. J. Boedrie, kocrsftellende om de west.—Voor het gouvernement ingehuurd partikulier fchip *Danna*, J. Worthington, naar Makasfer en Amboina, hebbende aan boord den Gouverneur der Moluksche eilanden, Mr. P. Merkus, drie gouvernements ambtenaren en vijf ambonezen.

Schepen liggende ter reede.

Zr. Ms. fregat *Dageraad*; korvetten *Anna Pauwlona*, *Lijnx*; fchoeners *Johanna*, *Castor*, *Emma*; roei-kanonneer-boot *No.* 7; kanonneer-booten *No.* 15 en 16; fchepen Pamanoekan, Pekin, Race Horse, Boeroong, Hablon, Carolina en Jacoba, Marzoek, Buitenzorg, Hapipa Awica; brikken Levinia, Geap Goan, Grace; fchoeners De Hoop, Molucco, Iris.

Staatsblad

UITGEKOMENE NUMMERS.

No. 8. Publikatie van den 8sten februari 1825, houdende bepaling, dat voortaan van de koffij, welke met Nederlandsche schepen naar vreemde havens wordt uitgevoerd, aan uitgaande regten zal worden betaald *f* 2½ per pikel, en vaststelling der inkomende regten, te betalen van goederen, voortbrengselen zijnde van Nederlandsche plaatsen in den oosterschen archipel.

No. 9. Resolutie van den Gouverneur Generaal in Rade, van den 22sten februari 1825 no. 5, houdende bepalingen omtrent de geneeskundige behandeling der ambtenaren te *Batavia*, en ten aanzien van de verpligtingen der stedelijke genees- en heelmeesters en van de stads-vroedmeesteresse te dien opzigte; en waarbij alsnog de insertie in het staatsblad wordt bevolen van de resolutie van den 16den november 1824 no. 12, houdende bepalingen omtrent de geneeskundige behandeling der burgerlijke ambtenaren, met uitzondering van de residentie *Batavia*.

No. 10. Resolutie van den Gouverneur Generaal in Rade, van den 22sten februari 1825, no. 8, waarbij met intrekking van het reglement op de regterlijke instellingen enz., gearresteerd bij resolutie van 4 november 1823 no. 5, wordt gearresteerd een nieuw reglement op de regterlijke instellingen en de regtspleging onder den Inlander te *Amboina* en onderhoorigheden.

No. 11. Resolutie van den Gouverneur Generaal in Rade, den 22sten februari 1825 no. 17, houdende bepaling, dat door alle Hoofden van departementen, Gouverneurs en Residenten, een register zal worden gehouden van de zoodanige ambtenaren, van welke de benoeming en het ontslag aan hen zelve is overgelaten, en die in de termen vallen om aan het weduwen- en weezen fonds voor civiele ambtenaren te contribueren.

No. 12. Besluit van den Secretaris van Staat, Gouverneur Generaal van Nederlandsch Indië, van den 26sten februari 1825 no. 11, houdende bepaling van de grenzen der reede van *Batavia*.

No. 13. Resolutie van den Gouverneur Generaal in Rade, d.d. 8 maart 1825 no. 9, houdende bepaling omtrent de verantwoording der schoolboeken en schoolbehoeften, en omtrent de verstrekking derzelve aan de leerlingen en aan partikulieren.

No. 14. Resolutie van den Gouverneur Generaal in Rade, van den 8sten maart 1825 no. 35, houdende bepalingen omtrent de te nemen maatregelen bij het heimelijk vertrek van personen uit de onderscheidene gouvernementen en residentien in Nederlandsch Indie.

Gedrukt te BATAVIA, ter Algemeene LANDS DRUKKERIJ.

Bataviaasch Advertentie-blad.

No. 13. *Zaturdag den 26sten Maart 1825.*

DE RESIDENT VAN BATAVIA, brengt hiermede ter kennis van de ingezetenen, de onderstaande instructie voor den rooi-meester te *Batavia*, gearresteerd bij resolutie van Zijne Exc. den Gouverneur Generaal in Rade, van den 8sten februari 1825 no. 23, met waarschuwing, dat aan al de daarbij voorkomende bepalingen en poenaliteiten stiptelijk de hand zal worden gehouden. *De resident voornd.*

VAN HOGENDORP,

INSTRUCTIE *voor den Rooi-meester te* Batavia.

Art. 1. Ter voorkoming van alle ongeregeldheden en geschillen, welke zouden kunnen ontstaan, in het timmeren van huizen, opstallen en andere partikuliere gebouwen, wordt een *rooi-meester* aangesteld, voor zoo ver het district der stad en voorsteden, uitmakende het noorder kwartier dezer residentie, aangaat.

Art. 2. Niemand zal derhalve binnen die limieten eenige timmeragien mogen ondernemen, ten zij de *rooi-meester* bevorens daar over geraadpleegd, en het fondament behoorlijk gerooid zij, al ware het ook dat te voren een gebouw van denzelfden aard en grootte op dezelfde plaats gestaan had.

Art. 3. Het fondament ingevolge de voorschrevene rooijing gelegd, en de noten gesteld zijnde, zal niemand met zijne gebouwen verder mogen voortgaan, dan na dat bij den *rooi-meester* andermaal daar over geraadpleegd zal hebben, en dat dezelve zal hebben onderzocht, of in het leggen van het fondament, zijne rooijing behoorlijk achtervolgd is geworden; beide op verbeurte van *f* 50, te betalen door den aannemer, of eigenaar, ingeval geen aannemer bestaat, en bovendien onder gehoudenis van te moeten herleggen of vermaken, al hetgeen buiten de rooijing bevonden zal worden gelegd of gemaakt te zijn.

Art. 4. Om alle gevaar van brand zoo veel doenlijk voor te komen, wordt verboden eenige ovens, fornuizen, arak ketels en dergelijke, te stellen of te maken, dan met voorkennis en consent van den resident, op voordragt van den *rooi-meester*, op pœne als in art. 3 hiervoren is bepaald.

Art. 5. Om dezelfde redenen is het verboden, arak branderijen aanteleggen, op plaatsen alwaar geen stroomend water loopt, en ook dan nog niet zonder speciaal consent van de Hooge Regering, op eene boete van *f* 500 tot *f* 1000, naar gelang der omstandigheden.

Art. 6. Ingeval iemand het fondament van zijne voorgenomene timmeragie lager wil leggen dan dat van zijnen buurman, zal hij gehouden wezen, zijns buurmans huis van buiten te verzorgen, zoo met stutten als anderzins, naar het goedvinden van den *rooi-meester*, op vergoeding der schade die zijn buurman daarbij mogt komen te lijden.

Art. 7. Die met zijn timmeren, deszelfs buurmans dak, goten of iets anders beschadigd heeft, zal gehouden wezen het beschadigde te zijnen kosten wederom te doen herstellen.

Art. 8. Die eenen gemeenen muur, vertimmert of repareert, welke door zijnen buurman bekwaam wordt geacht, of waarin niet gevonden worden eenige ankers of balken van zijnen buurman, zal zulks moeten doen op zijne eigene kosten; doch zoo de muur door den *rooi-meester* voor beide onbekwaam wordt gekeurd, zal zulk een muur op gemeene kosten moeten worden afgebroken en weder vernieuwd worden, ten overstaan van den *rooi-meester*.

Door eenen gemeenen muur wordt verstaan dezulke, die aan wederzijden van den top afwatert, of aan wederzijden lijsten of bloemwerk heeft, ten zij anders mogt blijken.

Indien iemand in eenen gemeenen muur mogt verkiezen balken te brengen, zal hij zulks mogen doen op twee duim na, door de geheele dikte des muurs, ten zij dat zijn buurman op dezelfde plaats balken zou willen aanbrengen, wanneer dezelve slechts op de helft der dikte van den muur mogen ingelegd worden.

Wanneer iemand op eenen gemeenen muur verkiest te timmeren, zal zulks niet mogen geschieden, dan met wederzijdsch genoegen, doch als dan zal de op den gemeenen muur geplaatste timmeragie, en reparatie van dezelve, ten koste komen van dengenen die dezelve daarop geplaatst heeft, en als het fondament van zulk eenen muur op die plaats versterkt moet worden, om daarop te timmeren, zullen die kosten alleen gedragen worden door dengenen, die daarop van meening is te timmeren.

Art. 9. De gemeene scheiding slooten zullen almede voor de helft van de beiendende buren moeten worden uitgemodderd en gediept; zijnde eene gemeene sloot de zoodanige, welke de uitgegraven aarde aan wederzijden heeft opgeworpen, ten zij anders mogt komen te blijken.

Art. 10. Een ieder kan zijnen buurman verpligten om bijtedragen tot de bouwing en onderhouding van eene afscheiding tusschen hunne huizen, erven en tuinen, zoo in de stad als voorsteden, en zullen de gemeene heining-muren, in den vervolge niet hooger of lager mogen wezen, dan 8 voet uit den grond van het hoogste erf, ten ware met gemeen overleg.

Art. 11. Niemand zal vermogen eenige vengsters te zetten of lucht te scheppen over eens anders erf, lager aan den grond dan 8 voet, te meten binnen het huis, daar dezelve gezet zijn, en als dan zullen dezelve nog voorzien moeten wezen van ijzeren tralien, vier duim van elkander, en op de tweede verdieping niet lager dan zes voet, gemeten als boven, en mede voorzien van tralien, beide met *binnen* en zonder *buiten* luiken voorzien, behalve echter de zoogenaamde *koekoeken*, welke van onder met blinden gesloten, het doorzigt beletten, doch van boven, als een koker open zijnde, de lucht niet beletten door te dringen, zullende deze *koekoeken* gesloten worden ten genoege van den buurman, over wiens erf zulk een vengster wordt gemaakt.

Art. 12. Niemand zal vermogen eenige vengsters te openen in deszelfs muren, noch balken of gallerijen te timmeren, dan zes voet van de scheiding van zijnen buurman, in het front of regt voor zulk een vengster of gallerij, en twee voet op zijde van deszelfs scheiding, te meten van de scheiding af tot aan den rand van het vengster of gallerij aldus geplaatst, anders dan in art. 11 vermeld, op pœne van te zullen moeten herstellen het geen er gemaakt is, en eene boete van *f* 50, daarboven.

Hiervan zijn echter uitgezonderd zoodanige huizen, waarvan het gezigt op het erf van zijnen buurman door eenen hoogen scheidingsmuur is belet.

Art. 13. Geen eigenaar mag zijne daken anders aanleggen, dan zoodanig, dat het regenwater op zijn eigen erf loopt en niet op dat van zijnen buurman, ten zij bij gemeen verdrag; op pœne van hermaking en eene boete van *f* 50, voor elke zijde van het dak dat tegen deze bepaling wordt gemaakt.

Art. 14. Buiten de rooijingen mogen geene planken of houten timmeragien, zoo voor als ter zijde der huizen het zij boven of beneden, gemaakt worden, op pœne van vernieling; wordende hiervan uitgezonderd de *koekoeken* in art. 11 vermeld, welke van boven niet meer dan 1½ voet afwijking buiten het lood van den muur zullen mogen hebben, onverschillig hoe groot het vengster zij, waarvoor dezelve geplaatst is.

Art. 15. Niemand zal vermogen eenige fornuizen of schoorsteenen, dan wel goten, sekreten, ovens, mest of vuilnis bakken, zout of andere pakhuizen met bijtende specien gevuld, tegen eens anders muur aan te timmeren, of zal gehouden zijn eenen geheelen steens muur tusschen deze te zetten, al ware het ook een gemeene muur, op pœne van demolitie en eene geldboete, niet te bovengaande *f* 100.

Art. 16. Zoo mede zal niemand eenige stallingen tegen eens anders muur mogen plaatsen, anders dan met tusschen stelling van eenen geheelen steenen muur, of te met gemeen verdrag, op pœne als in art. 15.

Art. 17. Niemand zal vermogen te weigeren het plaatsen van stutten op deszelfs erf, indien de naast belendende huismuur of heining dreigt intestorten, of om te vallen, of wanneer het fondament gerepareerd wordt, doch zal de geen die deze stutten aldaar mogt plaatsen, dezelve binnen den tijd door den *rooi-meester* te bepalen, ten zijnen koste doen wegnemen, opruimen, en het erf van zijnen buurman weder in den vorigen staat doen herstellen.

Art. 18. Niemand mag eenige houtzagerijen houden of hout, steen, bamboezen, kalk, en zoo voorts op den wal leggen, om hetzelve langer dan eenmaal vierentwintig uren aldaar te doen verblijven, ten zij ter plaatse daartoe gedestineerd, op pœne van *f* 25 boete, zoo menigmaal hij daarover bekeurd zal worden, en confiscatie der te achterhalene bouwstoffen.

Art. 19. Zoo mede zal het verboden zijn om houtzagerijen in de kozijnen van huur-huizen aanteleggen, anders dan met consent van den eigenaar, op eene boete van *f* 25 als boven.

Art. 20. Voorts zullen geene balken of houtwerken op de rollagen of buiten de huizen, op 's heeren wegen mogen gelegd worden, op eene gelijke boete en straffe als bij art. 18 vermeld.

Art. 21. Het zal echter een ieder vrijstaan hout te leggen, te zagen of te bewerken, ter plaatse daar hij van meening is hetzelve te vertimmeren.

Art. 22. De burgwallen zullen van de huizen moeten afwateren, maar de straten zullen ter wederzijden hare goten, en naar dezelve hare afwateringen moeten hebben.

Art. 23. Alle zoodanige goten in het vorig art. vermeld, zullen 1½ voet breed, en na proportie der afwateringen diep moeten wezen, alsmede met steenen gevloerd en bemetseld, en slechts acht voet met steenen gedekt mogen zijn, en voor het overige van boven met losse planken gedekt kunnen worden; alsmede met behoorlijke rollagen voorzien moeten wezen, op verbeurte van eene boete van *f* 25, en het in orde doen maken ten koste van den eigenaar.

Art. 24. De *rooi-meester* zal al de goten en riolen in de stad, ten minste een maal in de maand moeten inspecteren, geassisteerd door de respective wijkmeesters, en zorgen, dat dezelve door de eigenaren, niet alleen in behoorlijke orde, maar ook rein en zindelijk gehouden worden, op verbeurte van *f* 25, voor deze laatsten; hij zal van deszelfs bevinding in zijn maandelijksch rapport melding moeten maken.

De resident zal gehouden zijn om de nalatigen of onwilligen aantemanen tot het doen van de vereischte reparatie of zuivering, en ingeval daaraan binnen den tijd, door hem te bepalen, niet is voldaan, zal hij gemagtigd wezen om het noodige door den *rooi-meester* te laten bewerkstelligen, ten koste van den eigenaar.

Art. 25. De *rooi-meester* zal moeten zorgen en toezien, dat bij vernieuwing of vertimmering van huizen of opstallen, alle muren van voor en achter gevels, alsmede de zijde of scheidings muren tusschen bijzondere huizen, wel zwaarder, doch niet ligter, gemaakt worden dan van eenen geheelen steen in de dikte, namelijk van onderen uit het fondament, tot de geheele hoogte van het gebouw, al ware het ook slechts van twee huizen en tuinen, aan elkander staande, sub pœne dat degenen die bevonden zullen worden daartegen gehandeld te hebben, niet alleen gehouden zullen wezen het gemaakte aftebreken, en volgens de order te vernieuwen, maar daar en boven verbeuren eene boete van *f* 50.

Art. 26. Hij zal almede zorgen, dat bij eene geheele vertimmering of wel eene enkele vernieuwing van onderscheiden gebouwen, dezelve van geheele steenen zullen doorgaan, tot aan of boven het dak in den kop van ieder huis, zonder dat men voortaan meer dan een huis of opstal tusschen twee gevels zal mogen besluiten, of dezelve boven de eerste of tweede verdieping onder het dak alleen met planken of bamboezen schotten afscheiden, op verbeurte van *f* 50, en onder gehoudenis van het gemaakte te zullen veranderen; welke boete almede geincurreerd zal worden door den genen die zonder vooraf behoorlijk bekomen consent, twee huizen in een slaat of doet communiceren, door openingen in de muren te maken.

Art. 27. Hij moet ook zorg dragen dat niemand bij vernieuwing of opbouwing van huizen, hekken of opstallen, in het minste buiten de rooilijn komt te springen, met deszelfs voorgevels; zullende de overtreders in deze, buiten en behalve het afbreken, en weder in orde maken van het gecontraventieerde, verbeuren eene boete van *f* 50.

Art. 28. Insgelijks moet de *rooimeester* waken tegen het blind timmeren of beschieten der beneden en boven stoepen of gallerijen, het zij open of gesloten, binnen de limieten der stad en voorsteden, alzoo men begeert het uitzigt, zoo wel boven uit de vengsters als beneden voor eens ieders huis vrij te hebben; zullende de overtreders verbeuren eene boete van *f* 25: en gehouden wezen, het gemaakte, gerepareerde of vernieuwde, geheel wegtenemen.

Art. 29. De *rooi-meester* zal alverder zorgen dat geene stoepen breeder voor de huizen worden aangelegd of gemaakt, dan zes rijnlandsche voeten, op pœne van *f* 25 boete, en hermaking van het buiten de rooijing vallende.

Art. 30. Insgelijks zal hij zorg dragen, dat daar, waar de weg geene genoegzame breedte heeft, de hekken van tuinen bij den ingang inspringen, almede voor het afrijden van bruggen of het uitkomen van wegen, op gelijke boete als voren.

Art. 31. Het blijft ook aan een iegelijk verboden om zitbanken of steenen muren tusschen de stoepen te plaatsen, zonder voorafgaande voorkennis van den *rooi-meester*; zijnde het bepaald, dat deze tusschen muren of zitbanken nooit hooger mogen gemaakt worden dan vier voet, op pœne als boven vermeld.

Art. 32. Niemand zal vermogen aan of tegen eens anders gebouwen boomen te planten, nader dan vijf voet van deszelfs muur, op eene boete van *f* 5, voor ieder boom; behalve het wegkappen van gezegde boomen, ten koste van den planter.

Ook zal niemand de takken zijner boomen over eens anders erf mogen laten groeijen, ten zij met wederzijdsch goedvinden, op gelijke boete; doch bij aldien de wortels van des buurmans boom op een naastgelegen erf kwamen te hinderen, of te groeijen, dan kan de eigenaar van dat erf dezelve laten uitroeijen en weghakken.

Art. 33. Ook zal niemand vermogen boomen te planten voor deszelfs huis op de wegen of straten, noch hoekpalen of diergelijken mogen stellen, zonder voorkennis en goedvinden van den *rooi-meester*, die altoos zal moeten zorgen, dat de wegen door het planten van boomen als anderzins, niet naauwer worden gemaakt dan 20 voet, en dat de boomen of plan-

staadjen, ten minste zes voet van de huizingen of van de beschoeijingen staan, op eene boete van *f* 5 tot *f* 25, naar gelang van zaken.

Art. 34. De oude boomen welke de *rooi-meester* vermeent dat nadeel aan de gebouwen kunnen doen, of wel die het departement van den waterstaat oordeelt dat schade aan de beschoeijingen kunnen veroorzaken, zullen moeten uitgeroeid worden, op eene straffe als boven, en zal de *rooi-meester* verpligt zijn, de instructien van den Hoofd-inspecteur van den waterstaat te observeren; hier omtrent almede, voor zoo verre zijne ambtsverrigtingen, in betrekking komen met het departement van den waterstaat, speciaal die vervat in de art. 34, 35, 36 en 43 dezer instructie.

Art. 35. Niemand zal vermogen eenige timmeragien aanteleggen op 's lands beschoeijingen, ofte ter plaatse waar zoodanige beschoeijingen gelegd of gemaakt zouden kunnen worden, op pœne van demolitie, ten zij dat zulks met voorkennis en toestemming van den Hoofd-inspecteur van den waterstaat geschiede, en dan alleen van steen gemetseld, en ten minste een en een halve steen dik.

Art. 36. Ook zullen geene beschoeijingen langs de rivieren of vaarten mogen aangelegd of gerepareerd worden, dan onder de bepalingen in het voorgaande artikel vermeld.

Art. 37. De *rooi-meester* zal almede toezien, dat de huizen welke dreigen in te storten of om te vallen, door de eigenaren derzelve behoorlijk worden verzorgd en gerepareerd; en zullen de genen die hier in nalatig mogten bevonden worden, zoodanig dat een huis kwam intestorten, gehouden zijn, het ingestorte wederom opternimen, en des mogelijk te herstellen, buiten en behalve dat zij zullen verpligt zijn te vergoeden, de schade welke daardoor aan anderen wordt toegebragt.

Art. 38. Hij zal voorts zorgen, dat geene afbraak van huizen, pedakken of bijgebouwen, worde ondernomen en aangevangen, alvorens daar voor de concessie van de plaatselijke autoriteit zal zijn gevraagd en verkregen, en voorts dat de tot afbraak gepermitteerde gebouwen, binnen den bepaalden tijd worden afgebroken, onbewoonbaar gemaakt, dat de erven behoorlijk omheimd, en geapplaneerd worden, en dat de beeren behoorlijk worden gesteld tegen de overblijvende gebouwen, alsmede dat de buren niet door de afbrekers benadeeld worden, alles op eene boete niet te boven gaande *f* 500 guldens, door de afbrekers te verbeuren.

Art. 39. Voor het rooijen van erven en huizen zal de *rooimeester* genieten *f* 6, voor iedere roede breedte in het front, en voor het visiteren of schouwen en taxeren van muren *f* 20, voor iedere schouwing of taxatie, zonder meer, invoege dat hier onder begrepen is, het opmaken, doch niet het zegelgeld van het taxatie briefje, het geen de *rooi-meester* verpligt is te geven.

Art. 40. Niemand zal den *rooi-meester* in het stuk van zijn ambt mogen beleedigen, noch hinderlijk zijn, op verbeurte eener boete van *f* 10 tot *f* 100, naar gelang van omstandigheden.

Art. 41. Alle maandagen en donderdagen zal de *rooimeester* mondeling rapport doen aan den Resident, voorts met ultimo van elke maand, een schriftelijk rapport zijner verrigtingen moeten indienen.

Art. 42. Het blijft almede vastgesteld, dat de *rooi-meester* zal hebben zorg te dragen, dat geene huizen, het zij in de chinesche kampong of in de stad en voorsteden, of waar het ook noodig mogt wezen, worden vergroot of verhoogd, en in zonderheid zal hij moeten letten op het doorbreken der chinesche huizen van binnen, of het wegnemen van voren van het geen tot verzwakking van dezelve huizen zou kunnen strekken.

Art. 43. Hij zal eindelijk alle gezonken praauwen of vaartuigen in de vaarten en grachten, door de eigenaren of voerders doen ophalen en wegbrengen; zullende de onwilligen met eene geldboete, niet te boven gaande *f* 100, gestraft worden, waarvoor het vaartuig aansprekelijk zal wezen.

Art. 44. Alle boeten, schadevergoedingen of werkloonen, welke ten gevolge van overtredingen van dit regiement zullen moeten worden betaald, zullen door den Resident, op aanklagte van den *rooi-meester*, worden opgelegd, en zal door denzelven tevens daaraan executie worden gegeven, behoudens echter het regt van hooger beroep aan den Raad van Justitie, voor diegenen, welke zich daarbij mogten bezwaard vinden, ten einde aldaar, invoege als voor summiere zaken staat voorgeschreven, deswege geprocedeerd worde.

Art. 45. Van de boeten welke ingevolge dit reglement verbeurd worden, zal *een derde* door den *rooi-meester*, *een derde* door den aanbrenger, *en een derde* door den lande genoten worden.

Art. 46. Alle wetten en bepalingen, welke door deze instructie niet speciaal zijn ingetrokken, blijven in volle kracht, gelijk ook wel expresselijk bij deze wordt verstaan, dat de bij vorenstaande instructie voorkomende bepalingen, in geenen deele zullen kunnen of mogen strekken ten prejudicie of tot verkorting of beperking van wettig bestaande servituten of dienstbaarheden, dan wel van andere wettig verkregen en bezeten wordende regten.

NEDERLANDSCH INDISCHE ACHTERSTAND.

De kommissie voor de likwidatie van den Nederlandsch Indischen achterstand, op zaturdag den 26 maart 1825, ter gewone plaats en tijd zullende vaceren, zoo wordt hiervan, bij deze, het belanghebbend publiek geinformeerd.

Namens de kommissie voornoemd.

De secretaris,
De Virieu.

Batavia, 18 maart 1825.

—In ervaring genomen zijnde, dat bijna geene bruikleeners van Gouvernements gronden, in deze residentie, voldaan hebben aan het gevorderde bij art. 28 en 29 der ordonnantie voor het middel van verponding op de eilanden *Java* en *Madura*, waarbij dezelve, ten aanzien der oproeping en aangifte op de boeten, bij verzuim of onwilligheid, bij art. 24 van die ordonnantie bepaald, zijn gelijk gesteld met de partikuliere eigenaars, zoo worden mits deze, alle zoodanige bruikleeners van Gouvernements gronden als nog opgeroepen, om binnen den kortst mogelijken tijd aan de hoofd kommissie der verponding te Batavia, stellige opgave te komen doen van zoodanige Gouvernements gronden, als dezelve het zij in leen, het zij door eene uitdrukkelijke of stilzwijgende concessie, in gebruik hebben of houden, met bijvoeging der verklaring, of zij al dan niet genegen zijn, dezelve gronden in eigendom aantekoopen, tegen eene billijke taxatie.

De Resident van Batavia,
Van HOGENDORP.

Batavia, den 15den maart 1825.

—DE RESIDENT VAN SAMARANG, brengt bij deze ter kennis van alle eigenaren van vaste en onroerende goederen, in deze residentie-gelegen, dat de belasting van het half pCt., op de getaxeerde waarde van vastigheden en onroerende goederen, voor het jaar 1825, in de maand mei aanstaande, zal worden geheven, en dat deze perceptie zal worden gedaan, overeenkomstig artikel 49 en 50 der bij publikatie van den 28sten januari 1825, gearresteerde ordonnantie op het middel der verponding, door den kollecteur der landelijke inkomsten, die daarvoor dadelijks (de zon- en feestdagen uitgezonderd), zal vaceren te zijnen kantore in het stadshuis, des morgens van 9 tot 11 ure.

De Resident voornoemd,
H. J. DOMIS.

Samarang, den 7den maart 1825.

—Naar aanleiding van artikel 13 der speciale pacht-voorwaarden voor de Lombard-huizen in deze residentie, zal ten overstaan eener kommissie, op maandag den 21sten dezer en volgende dagen, geprocedeerd worden, tot den publieken verkoop, door den vendumeester, van eenige in voorschreven Lombard-huizen, gedurende de maanden october, november en december 1824, verpande en binnen den beleenings-termijn, niet uitgeloste goederen.

Dientengevolge worden bij deze opgeroepen, de geen of genen, die vermeenen mogten, overeenkomstig de deswege bestaande bepalingen, regt te hebben op het meerder bedragen dan het beleende, betwelk deze goederen, na aftrek der verkoop-onkosten, bij verkoop zouden mogen halen, om in deze ten hunnen belange te handelen.

De Resident van Samarang,
H. J. DOMIS

Samarang, den 7den maart 1825.

DE RESIDENT VAN SAMARANG, roept bij deze op, een ieder, die vermeenen mogt regt van eigendom, actie of pretentie te hebben, op eene Sloep, liggende sedert drie jaren, in de rivier Torbaija, kunnende 25 à 30 koijangs laden, met kennisgave aan de belanghebbenden, om met overlegging van behoorlijke bewijzen, zich deswege binnen den tijd van twee maanden, na dato dezer, ter secretarie dezer residentie te adresseren; zullende, ingeval binnen voorschreven tijd zich niemand mogt opdoen, ter voorkoming van meerdere schade, dezelve aan den meestbiedenden, in het openbaar verkocht worden, en verders gehandeld overeenkomstig het bepaalde bij de manier van procederen met gelden of goederen, waarvan de eigenaars onbekend zijn. *De Resident voornd.*
H. J. DOMIS.

Samarang, den 7den maart 1825.

Op de hieronder gespecificeerde plaatsen, alle gelegen aan het zeestand van het eiland *Madura*, successivelijk opgevischt en aangedreven zijnde, de ondervolgende goederen, waarvan de eigenaars onbekend zijn, zoo worden door mij ondergeteekenden Resident van *Madura* en *Sumanap*, bij deze opgeroepen, alle degenen, welke vermeenen daarop aanspraak te kunnen maken, ten einde deze goederen, binnen twee maanden, op vertoon van behoorlijk bewijs van eigendom, en tegen betaling der onkosten terug te erlangen.

Datum wanneer zij zijn opgevischt.	*Op welke hoogte zij zijn aangedreven en opgevischt.*	*Kwantiteit.*	BENAMING.	*DIMENSIEN.*						*Distrikten.*	*Aanmerkingen.*
				Lang.		*Breed.*		*Dik.*			
				vt.	dm.	vt.	dm.	vt.	dm.		
9 *Dec.* 1824	Laboean.	1	Praauw Sampang.	20	—	5	—	—	—	*Bankallang.*	
25 *idem.*	Tandjoengan.	1	Jattie Balk.	22	—	1	4	—	—	*idem.*	
		2	Dolken van wild hout.	21	6	—	—	—	—		
		2	idem.	17	—	—	—	—	—		
		2	idem.	10	—	—	—	—	—		
17 *Jan.* 1825	Batoefolong.	244	idem.	21	6	—	—	—	—	*idem.*	
		70	idem.	17	—	—	—	—	—		
		220	idem.	10	—	—	—	—	—		
		31	idem.	8	—	6	—	—	—		
24 *idem.*	Gilidoea.	1	Praauw Paduan.	—	—	—	—	—	—	*Sumanap.*	
— *idem.*	Aerpanas.	1	——— Sampang.	—	—	—	—	—	—	*idem.*	
— *idem.*	Tiamplong.	1	——— Paduan.	—	—	—	—	—	—	*idem.*	
— *idem.*	Gili Radja.	1	——— Paduan.	—	—	—	—	—	—	*idem.*	
		1	Dolk van jattie hout	26	2	—	—	—	—		
		1	idem.	26	—	—	—	—	—		
		1	idem.	26	5	—	—	—	—		
		1	idem.	27	7	—	—	—	—		
27 *idem.*	Arosbaija.	1	idem.	27	—	—	—	—	—	*Bankallang.*	
		1	idem.	28	—	—	—	—	—		
		1	idem.	28	—	—	—	—	—		
		1	idem.	27	—	—	—	—	—		
		1	idem.	31	8	—	—	—	—		
		1	idem.	30	7	—	—	—	—		
		1	Achter Steven.	—	—	—	—	—	—		
— *idem.*	Saroka.	1	Mast.	—	—	—	—	—	—	*Sumanap.*	
		2	Planken.	—	—	—	—	—	—		
— *idem.*	Tamberoe.	1	Praauw Joekoong.	—	—	—	—	—	—	*Pamakassan.*	
		1	Kiel.	29	—	—	9	—	4½		
		4	Planken.	25	—	—	6 à 14	—	1 à 1½		
		2	idem.	19	—	—	9 à 12	—	1 à 1½		
		1	idem.	21	—	—	10	—	1		
		1	idem.	18	—	—	9	—	1		
		2	idem.	17	—	—	7 à 11	—	1½		
		3	idem.	16	—	—	5 à 12	—	½ à 1		
		4	idem.	15	—	—	10 à 13	—	½ à 1½		
		1	idem.	14	—	—	14	—	1 à 1½		
		1	idem.	13	—	—	7	—	1½		
— *idem.*	Jemiang.	2	idem.	12	—	—	14	—	½ à 1	*Pamakassan.*	
		2	idem.	10	—	—	11	—	1		
		1	idem.	9	—	—	8	—	1		
		1	idem.	8	—	—	8	—	1		
		4	idem.	6	—	—	5	—	1½		
		1	idem.	5	—	—	6	—	1		
		1	Spar.	12	—	—	9	—	4		
		21	Onbekw. planken.	—	—	—	—	—	—		
		2	Voor en achter steven	—	—	—	7	—	3		
		60	Inhouten.	—	—	—	4	—	—		
		7	Piekhouten.	—	—	—	5	—	—		

De Resident voornoemd,
F. E. HARDIJ.

HET KOLLEGIE VAN DIAKENEN DER HERVORMDE GEMEENTE, als daartoe geautoriseerd door de Hooge Regering dezer gewesten, brengt bij deze ter kennisse van het publiek, dat door hetzelve, openlijk, (de dag der verkooping nader te bepalen), zal worden verkocht, met vergunning tot afbraak, het gebouw staande op de Spinhuisgracht, bevorens tot een weeshuis bestemd geweest en belendende aan het armhuis; kunnende dit gebouw intusschen dagelijks bezigtigd en de sleutels aangevraagd worden bij den binnen regent van het armhuis.

Het kollegie van diakenen voornd.
DE VIRIEU.
Ter ordonnantie van hetzelve,
BRILMAN.

Batavia, 17 februari 1825.

—Het kollegie van Diakenen der Hervormde Gemeente, bij besluit van Zijne Excellentie den Gouverneur Generaal, van den 21sten januari jl. no. 11, geautoriseerd zijnde tot den publieken verkoop van de vastigheden en pedakken, aan gemelde Diakonie in eigendom toebehoorende, roept bij deze voor de derdemaal op, elk en een iegelijk welke op de ondervolgende vastigheden eenig regt of pretentie vermeent te hebben, om daarvan zonder verwijl ter griffie van den Raad van Justitie opgave te doen, ten einde daaromtrent door den regter kunne worden besiist, zoo als bevonden zal worden te behooren, te weten:

No. 1. Zeker erf, bebouwd met een steenen huis met pannen gedekt, waarop eene boven kamer, staande en gelegen op de passer Pisang, over het Stadhuis, no. 5, bewoond door een Chinesche smit, genaamd *Tan Boanko*, blok G, oostzijde.

2. Zeker erf, bebouwd met een steenen huis, met pannen gedekt, staande en gelegen bij Pinto Antjol, op de Stads buiten gracht, bewoond door den Chinees *Lie Han*, 13 deel L.

3. Zeker erf, bebouwd als voren met eene boven kamer, naast het vorenstaande de no. 2, 13 deel L.

4. Zeker erf, bebouwd met een steenen huis, met pannen gedekt, gelegen in de kampong Rio Nobo, bewoond door den Inlander *Marebo Djiema*, 6 deel L.

5. Zeker erf, bebouwd met een steenen huis, gelegen digt bij het vorenstaande op de Amanusgracht, onbewoond, 6 deel L.

6. Zeker erf, bebouwd met een steenen huis, gedekt met pannen, staande en gelegen in de kampong Roe Nobo, bewoond door den Inlander *Amin*, maleische meester, 6 deel L.

7. Zeker erf, bebouwd met een steenen huis, gedekt met pannen, bewoond door *J. Barns*, staande en gelegen op de Verburgsgracht, 19 deel L.

8. Zeker erf, bebouwd met een steenen huis, gedekt met pannen, staande op Verburgsgracht, over no. 7, bewoond door den portugees *L. Martens*, boekbinder ter lands-drukkerij, bekend onder no. 80, 17 deel L.

9. Zeker erf, bebouwd en gelegen als voren, digt bij elkander, no. 8, bewoond door den letterzetter der drukkerij *Titus*, 17 deel L.

10. Zeker erf, voorzien van een defecte muur met gaten, waarin deuren geweest zijn, en waarop een huis gestaan heeft dat afgebrand is, gelegen in dezelfde buurt als no. 7, 8 en 9, beplant met eenige pisang boomen 19 deel L.

11. Zeker erf, als voren, naast het vorenstaande 19 deel L.

12. Zeker erf, bebouwd met een zeer klein steenen huis, hier en daar gedekt met pannen, staande en gelegen op de Janbeens-gracht, onbewoond, voorzien van een klapperboom, 16 deel L.

13. Zeker erf, gelegen in de kampong Mangrie, begroeid met alang alang, alwaar eenige pisangboomen en een Mangaboom.

14. Zeker erf, bebouwd als voren (zonder mangaboom), 16 deel L.

15. Zeker erf, bebouwd met een steenen-huisje, staande en gelegen op kampong Mengrie, 15 deel L.

16. Zeker erf, bebouwd met een steenen-huisje, gedekt met pannen, staande en gelegen op kampong Kerkhof of Speelmansgracht, bewoond door den Portugees *Kijdsmier*, 14 deel L.

17. Zeker erf, bebouwd en gelegen naast het vorenstaande, bewoond door *Maximilian*, 14 deel L.

18. Zeker erf, bebouwd met een klein-huisje, 14 deel L.

19. Zeker ledig erf, gelegen als voren, van een klein steenen-muurtje, zijnde de voorgevel van een klein huisje, 15 deel L.

20. Zeker erf, met een steenenhuisje, langs de stads buiten gracht, 19 deel, naast de gewezen bakkerij van *Jung*, bewoond door den chinees *Ko Tjunsing*, timmerman.

21. Zeker erf, met 10 steenen pedakken, (22 geweest, 12 ingestort), gelegen in het 6 deel van blok O, langs de Overwaters gracht, bewoond door eenige Portugezen.

Zullende na dat de termijn van oproeping is verstreken tot den publieken verkoop dezer vastigheden worden overgegaan.

Het kollegie van Diakenen voornd.
DE VIRIEU.
Ter ordon. van hetzelve,
BRILMAN.

Batavia, den 18den februari 1825.

VASTGESTELDE PRIJZEN
van het Brood en Varkens-vleesch te
BATAVIA.

Tarwen brood de 16 oncen.	*f*	— 7st. 2d.
Varkens-vleesch het katje .	-	— 8:—:
Ossen-vleesch het pond . .	-	— 6:—:

De Resident,
VAN HOGENDORP.

MARKTPRIJZEN
der ondervolgende Waren te Batavia,

Klapper-olie per takk. of 33 bott.	*f*	13: —:—:
Katjang-olie dito dito	-	12: —:—:
Rijst per koijang . . *f* 110 à	-	125: —:—:
Idem per gantang	-	—: 15:—:
Brandhout de vad. van 18 vt. op 6	-	15: —:—:

VASTGESTELDE PRIJZEN
TE SAMARANG.

Tarwen brood van 20 lood .	*f*	— 7st. 2d.
Varkens-vleesch het pond . .	-	— 8:—:
Rundvleesch het pond	-	— 5st. 2d.

De Resident,
H. J. DOMIS.

MARKTPRIJZEN

Een koijang rijst	*f*	132: —:—:
Een kan klapper-olie	-	— 22:—:
Een kan katjang-olie	-	— 20:—:
Een kleine vadem brandhout .	-	4: —:—:
Een bos bindrotting	-	— 12:—:
Een pond lamp-katoen . . .	-	— 24:—:

EDICTALE CITATIEN.

Pro Deo.

ALZOO DE RAAD VAN JUSTITIE TE SAMARANG, ingevolge dispositie van den tweeden maart een duizend acht honderd vijf-en-twintig, op het daartoe ter rolle van dien datum gedaan verzoek, door den eersten gezworen-klerk en waarnemend prokureur bij gezegden Raad, *Hendrik Adolph Ham*, in hoedanigheid als speciale gemagtigde van den Maleier *Koijo*, thans te Samarang woonachtig, heeft verleend het eerste default en ten profijte van dien eene tweede citatie tegen den dertienden april een duizend acht honderd vijf-en-twintig, bij edicte, tegen allen en een iegelijk welke vermeenen mogten, eenig regt of pretentie te hebben, op eene, gemelden Maleier *Koijo* toebehoorende, doch thans gehavend en met lekkagie te Samarang liggende praauw Toop;

Zoo is het, dat ik *Daniel Pijl*, eerste deurwaarder en gezworen exploiteur bij den Raad van Justitie te Samarang, mits deze voor de tweede maal dagvaard, allen en een iegelijk welke vermeenen mogten eenig regt of pretentie te hebben, op voornoemde praauw Toop, om in persoon of door gemagtigden te compareren ter openbaare rolle van gemelden Raad, op woensdag den dertienden april een duizend acht honderd vijf-en-twintig, des morgens te half acht ure, ten einde het eerste default te purgeren, en wijders te hooren refereren aan den reeds gediende eisch door den impetrant, om geregtigd verklaard te worden tot voorschreven praauw Toop, en voorts te procederen als naar regten.

Aldus gedaan, gepubliceerd en geafficheerd, na voorgaande klok-slag te Samarang, den 10den maart 1825.

De eerste deurw. en gez. exploit. bij den raad van just. voornd.
D. PIJL.

—ALZOO DE RAAD VAN JUSTITIE TE SAMARANG, op het door den prokureur *Anthonie Franciskus Hemmeder*, in hoedanigheid als generaal gemagtigde, ad lites, van de wees- en boedelkamer dezer stede, en die, in hoedanigheid als plaatselijke desolate boedelkamer, in dato den 7den en 9den maart 1825, bij rekest gedaan verzoek, geaccordeerd heeft citatie, bij edicte, tegen allen en een iegelijk die eenige actie of pretentie, vermeenen mogten te hebben op en de jegens de insolvente boedels van wijlen *C. F. Krijgsman*, *A. H. de la Noij* en *M. E. Thornbauer* weduwe *J. B. van Essen*;

Zoo is het, dat ik *Daniel Pijl*, eerste deurwaarder en gezworen exploiteur bij den Raad van Justitie te Samarang, mits deze dagvaard, allen en een iegelijk die eenige actie of pretentie, op en tegen de voornoemde boedels van *C. F. Krijgsman*, *A. H. de la Noij* en *M. C. Thornbauer*, weduwe *J. B. van Essen*, vermeenen mogen te hebben, om in persoon, of door gemagtigden, te compareren ter openbare rolle van gemelden raad, op woensdag den twintigsten april een duizend acht honderd vijf-en-twintig, des morgens te half acht ure, ten einde aldaar hunne pretentie aantegeven, te verifieren, en voorts te procederen tot het judicium van preferentie en concurrentie.

Aldus gedaan, gepubliceerd en geafficheerd, na voorgaande klok-slag te Samarang, den 12den maart 1825.

De eerste deurw. en gez. exploit. bij den raad van just. voornd.
D. PIJL.

—ALZOO DE RAAD VAN JUSTITIE TE BATAVIA, ten verzoeke van den prokureur *Albert Willem Nicolaas van Gent*, voor en van wege de desolate boedelkamer, als administrerende de boedels van insolvent overledenen alhier, en als zoodanig administrerende de nalatenschappen van wijlen *E. Coobrender Olthof*, *F. Formijn*, *H. A. Beaver*, *W. C. Beth*, *J. C. Dipping*, *M. A. Mossel*, *J. Robbertson*, *Saw Tjimko*, *Tio Apoij* en *Oeij Soanko*, heeft verleend appointement van citatie, bij *edicte ad valvas curiae*, tegen alle bekende en onbekende pretendenten, die eenig regt, actie of pretentie op de voorschrevene nalatenschappen vermeenen te hebben;

Zoo is het, dat ik *Johan Robbert Dirks*, fungerend deurwaarder bij gemelden Raad, bij deze voor de eerste maal dagvaard, alle bekenden en onbekenden, die eenig regt, actie of pretentie op de voorschrevene boedels vermeenen te hebben, om op donderdag den 21sten april 1825, des morgens te half acht ure precies, ter openbare rolle van gemelden Raad te compareren, dan wel gemagtigden te zenden, ten einde te zien dienen van eisch, en voorts te hooren concluderen tot het institueren van hun regt, hunne actie of pretentie, sub poene dat aan de non-comparanten zal worden opgelegd een eeuwig stilzwijgen.

Aldus gepubliceerd en geafficheerd, na voorgaande klok-slag, van de puije van het raadhuis te Batavia, den 17den maart 1825.

De fung. deurw. bij den raad van just. voornd.
J. R. DIRKS.

Pro Justitia

—ALZOO DE RAAD VAN JUSTITIE TE SAMARANG, op het daartoe door den fiskaal bij denzelven raad, Mr. *Abraham Hendrik D'Ozij*, R. O., in dato 16 maart 1825, gedaan verzoek heeft verleend het eerste default en ten profijte regtens geadmitteerd tot het doen eener tweede citatie, bij edicte, *ad valvas curiae*, tegen allen en een iegelijk die eenig eigendom actie of pretentie vermeenen te hebben, op eene somma van vier honderd en negentig guldens, voorspruitende uit den verkoop van een honderd en veertig kranjangs tabak, aangehouden in de residentie Soerakarta;

Zoo is het, dat ik *Daniel Pijl*, eerste deurwaarder en gezworen exploiteur bij den raad van justitie voornoemd, voor de tweede maal dagvaard, allen en een iegelijk die zich tot dezelve vier honderd en negentig guldens indisch, mogten geregtigd achten, om in persoon, of wel door gemagtigden te compareren, op woensdag den 27sten april 1825, des morgens te acht ure precies, ter openbare rolle van gemelden raad, ten einde het eerste default te purgeren als nog hun vermeend regt en pretentie te instituëren, en te aanhooren zoodanigen eisch en conclu-

zie als door den fiskaal voornoemd, tot confiscatie van gemelde vier honderd en negentig guldens, zal worden gedaan en genomen, daar tegen te antwoorden en te procederen als naar regten, sub pœne tegen de nalatigen of non-comparanten, dat zij zullen worden verklaard van hun regt en pretentie te zijn verstoken, en hen deswege zal worden opgelegd een eeuwig stilzwijgen.

Aldus gedaan, geafficheerd en gepubliceerd van de puije van het raadshuis te Samarang, den 19den maart 1825.

De eerste deurw. en gezw. exp. bij den raad van justitie voornoemd,

D. PIJL.

Vendu Departement.

Op maandag den 28sten maart 1825.

VOOR het negotie-huis van den heer *F. W. Thorbecke junior*, in de binnen nieuwpoort-straat, van japansche goederen, als: soija, sakkij, mosterd, vogel-zaad, vruchten, bezems, pajongs, diverse kleuren, krib, keizers linnen; mandjes, doosjes, kinderspeelgoed, enz., verder glazen-ruiten, ijzeren geld-kisten, filtreer machines, een extra fraai soloosch tuig voor vier paarden, met pleet gemonteerd, schoenen, laarzen, eenige boeken, volgens eene geschreven lijst, enz.

En precies te 11 ure,

De te Billiton achterhaalde, op de zeeroovers hernomene, en thans onder bewaring van het haven-departement gestelde praauw.

Op dingsdag den 29sten maart 1825.

VOOR het negotie-huis van den heer *J. F. Arnold*, in de buiten nieuwpoort-straat, van meubel en andere chitsen, gedrukte netel- en hoofd-doeken, diverse zijden stoffen en shawls, glaswerken, spelden, flanel, katoenen, linten, ijzer- en staalwerken, vijlen, suikerwerk, theerandjes, snetlaagjes, tabak, koralen, en andere goederen meer.

En precies te 11 ure,

De volgende vastigheden, voor rekening van *J. H. Spangenberg*.

No. 1. Zeker stuk tuin-, wei- en zaai-land, genaamd Labak Boelos, bebouwd met een steenen woonhuis, een pakhuis, alles met pannen gedekt, een rijstmolen, twee koekralen en verdere bijgebouwen van bamboes, staande en gelegen omtrent 5 uren gaans, zuidwestwaarts buiten deze stad, tusschen de rivier Crocot en Passangrahang, in het westerveld het 8ste deel van het blok O, sub no. 98, 99, 100 en 101.

De kooper zal verpligt zijn den inventaris overtenemen, voor de daarbij vermelde prijzen, en daarop te betalen de zes pCt salaris.

No. 2. Zeker stuk tuin-land, bebouwd met een steenen woonhuis, slaven-vertrekken, wagen-huis en paarden-stal, alles van steenen met pannen gedekt, staande en gelegen een half uur gaans, buiten deze stad op Ankee, het 8ste deel van het blok P, sub no. 695, 696 en 697, zijnde de belendingen benevens de inventaris ten vendu-kantoor te zien.

Op woensdag den 30sten maart 1825.

IN het lokaal der Beurs, voor rekening van diverse kooplieden, van velerhande soorten van negotie-goederen; alsmede twee kisten afgekeurde Levantsche amfioen.

Op donderdag den 31sten maart 1825.

VOOR het negotie-huis van den heer *P. Frölecke*, in de buiten nieuwpoort-straat, van pleet- en glaswerken, astrale lampen, een speelend groot orgel en schilderijen, vergulde en andere thee-serviesen, groote en kleine thee-bladen, madera-, roode- en brandewijn, fransche gouden horologien, pomade, eau de lavande, kantoorbehoeften; alsmede 1500 bossen onharige padij, beste soort, bij kavelingen van 100 bos.

Op vrijdag den 1sten april 1825.

VOOR de woning van den eersten bode der weeskamer te Batavia, 't. *Alexanders*, ten overstaan van eene kommissie uitgemelde kamer, voor rekening des boedels van wijlen den kapitein *Jacobs Klaas Sipkes*, van een schoon en wel geassorteerd factuur japansch lakwerk, keizerlijke- en greiselinnens; alsmede van andere grove japansche goederen, en wat meer te voorschijn zal worden gebragt.

Verkoop van Goederen.

TE KOOP. Eene familie slaven, bestaande in eene moeder met twee dochters, fijne naaisters, waaronder eene kapster; adres ter lands drukkerij.

—TE KOOP. Goede witte Rijst, op Tana-abang, tegen *f* 5½ de pikel.

—BIJ den ondergeteekenden is te bekomen, een uitgezocht assortiment van gemaakte juwelen, goud- en zilverwerken, alles na den laatsten smaak, en voor de civielste prijzen.

Br. PONS, *kampong Noordwijk.*

Batavia, den 17den maart 1825.

—DE ondergeteekenden adverteren hiermede, dat de ruwe, zoo wel als gezaagde houtwerken, herkomstig van de landen Pamanoekan en Tjasam, in het vervolg bij hen zullen te verkrijgen zijn, tot eene vermindering van 33 per cent, op hunne oude prijzen.

STEWART, TURING en Co.

Batavia 17 maart 1825.

—WISSELS OP NEDERLAND, tot 40 à 42 st. naar advenant der sommen en tijd bij

STEWART, TURING en Co.

—BIJ de ondergeteekenden te koop, boter in dubbeld fust, hammen en kazen, haring, anchovisch, gezouten spek, saucijsen, gepekelde en gerookte zalm, vruchten op brandewijn, likeuren, Manilla, Hamburger en Bremer cigaren, spermacetie kaarssen, astrale lampen, wagen en bendie lantarens en passement enz., eene partij marmeren vloer tegels en dak leijen, ijzeren voetschrapers; als ook een reis-wagen, en diverse andere goederen meer.

LEPS en CO.

—IN den loop der aanstaande maand, de dag en plaats nader te bepalen, zullen door de desolate boedelkamer alhier, als administrerende den desolaten boedel van den zich van hier verwijderd hebbenden *A. L. P. de Serière*, ten overstaan van eene kommissie uit den Raad van Justitie, publiek verkocht worden alle de tot dien boedel gehoorende en nader opte geven vastigheden.

De sec. bij welm. kamer,

FOCQUIN.

Batavia, den 19 maart 1825.

—ELEGANTE mahoniehouten meubelen, worden thans gelost uit het Amerikaansche schip ELIZA, en zijn te bekomen bij WILSON en CO., nabij de Stads Apotheek.

—TE KOOP. Een huis op Goenoeng-Saharie.—Adres bij de weduwe *van Oudshoorn*, ten huize van den heer *Niupoer*, in de Koestraat, te Batavia.

—*THE undersigned offer for sale, coir, cordage small sizes. Ceylon Cocoa-nut oil, spermaceti candles, best Spanish saffron in ¼ and ½ pound cannisters, two elegant piano fortes f 700 each, Russia duck Bengal duck en chintzes & &.*

SHILLABER en Co.

March 24th 1825.

—ZWARTE en groene thee, van superieure kwaliteiten in kistjes, geschikt voor huishoudelijk gebruik, zijn te bekomen bij

VAN DE LAAR en VAN LEEUWEN.

—OPENBARE verkooping te Samarang, op dingsdag den 5den april aanstaande, voor rekening van den ondergeteekenden van eenen zeer kompleten en zindelijken in boedel; en

Een erf, welgelegen voor een tuin met dies klapper, koffij en vrucht boomen; bebouwd met dies woonhuis, en verdere bijgebouwen, gelegen op den weg naar Bodjong.

G. A. SPECHT.

Samarang, den 16den maart 1825.

—WISSELS OP NEDERLAND, bij

STEWART, TURING EN CO.

—ONHARIGE padij te bekomen bij

J. VAN DASTEN.

—DE ondergeteekende biedt het huis op Konings-plein, onlangs door hem bewoond, met de daar bij behoorende gronden, tegen zeer aanneemlijke voorwaarden, te koop aan

O. M. ROBERTS.

Batavia, den 24sten maart 1825.

Huwelijken.

Getrouwd,
F. C. REEP,
en
J. M. DICTRÉE, wed. *Abels.*

Sumanap, den 6den maart 1825.

—Getrouwd,
J. TIERLAM, *luit. kolonel*
met
A. G. W. DE BRUIN.

Batavia, 13 maart 1825.

—*Married,*
JOSEPH WHITE, Esq., of Boston,
to
Miss ANNE MARIA HALSEY,
of New-York, U. S. A.

Batavia, March 20, 1825.

Geboorten.

HEDEN verloste voorspoedig van een zoon, de echtgenoot van

J. J. HEMLER.

Batavia, den 16den maart 1825.

—HEDEN is voorspoedig van een zoon verlost de echtgenoot van

J. MANGOLD.

Samarang, den 8sten maart 1825.

—HEDEN verloste voorspoedig, doch ontijdig, van eenen dooden zoon, de geliefde echtgenoot van

P. F. SIJTHOFF.

Batavia, 19 maart 1825.

—HEDEN verloste zeer voorspoedig van eenen zoon, de geliefde echtgenoot van J. N. VAN DER PALM.

Tanjong west, 24 maart 1825.

—HEDEN verloste voorspoedig van eene welgeschapen dochter, *Anna Elisabeth Leyendekker*, geliefde huisvrouw van

C. L. TEMMINCK.

Samarang, den 14den maart 1825.

Sterfgevallen.

HEDEN overleed alhier, tot onze bittere droefheid, de wel edel gestr. heer *J. C. von Wilkerman*, in leven gepensioneerd luitenant-kolonel, in den ouderdom van 63 jaren en 2 maanden.

P. A LISNET,

Uit aller naam.

Sumanap, 3 maart 1825.

—HEDEN morgen, circa 8 ure, overleed aan eene tienmaandige slepende ziekte, in den ouderdom van drie-en-dertig jaren, mijn geliefde echtgenoot, *Ferdinando Chiusole de Campis*, mij een vierjarig dochtertje achterlatende, hetwelk het gemis van haren vader nog niet met mij kan betreuren.

E. F. JACOBSON,
wed. *Chiusole de Campis.*

Soerabaija, 1 maart 1825.

—HEDEN ontvang ik, van Palembang, de voor het broederhart droevigste tijding, dat mijn broeder de wel edel gestrenge heer *Ferdinandus Lameer*, kapitein bij de 18de afdeeling nationale infanterie, op den 8sten februari

Bijvoegsel van het Advertentie=Blad.

Zaturdag den 26sten Maart 1825.

des nademiddags te 5 ure, in den ouderdom van 41 jaren, na eene bedlegering van 8 dagen, door den dood aan zijne familie en vrienden is ontrukt, na dat hij maar weinige dagen van zijne moeijelijke togt uit de binnenlanden van Palembang, tegen den rebellige Sultan aldaar, terug was gekomen, waar van Zijne Excellentie de Heer Gouverneur Generaal in de Bataviasche courant van 23 februarij openlijk vereerende mentie geliefde te maken, wegens zijn gehouden dapper gedrag in die expeditie, dan hij zelfs heeft van dit vereerende blijk geen kennis mogen dragen, daar hij helaas niet meer was.

Ik geef door dezen gebruikelijken weg kennis aan zijne spits broeders en vrienden, daar ik overtuigd ben deze in hem een kammaraad en vriend, en het vaderland een goed soldaat en braaf officier verliezen.

JACS. LAMEER.

Batavia, 18 maart 1825.

Nagelaten Boedels.

ALLEN die iets te vorderen hebben van, of verschuldigd zijn aan de insolvente boedels van de alhier overledene chinezen *Oeij Goansoeij*, *Thung Tangko*, *Kongtjionghin* en *Teng Hoenko*, gelieven daarvan opgave of betaling te doen, binnen zes weken, gerekend van heden, aan de ondergeteekende Agenten der desolate boedelkamer alhier.

J. H. CORNETS DE GROOT,
A. J. CRUIJFF.

Buitenzorg, 16 maart 1825.

—ALLE degenen welke iets te vorderen hebben van, dan wel verschuldigd zijn aan den boedel van wijlen den Chinees *Han Hoseeng*, gelieven daarvan opgave of betaling te doen, binnen twee weken, aan de ondergeteekende testamentaire executeuren; ook worden degenen, voor wien de overledene zich als borg mogt geïnterponeerd hebben, verzocht zich van andere borgen te voorzien.

IAP THIANHOK,
TAN KAMHO.

Batavia, den 16den maart 1825.

—DE WEESKAMER TE BATAVIA, verzoekt elk en een iegelijk die iets te vorderen heeft van, dan wel verschuldigd is aan de boedels van wijlen ..... *Heldebrand*, *Hendrik Radius* en *Pierre Boudet*, daarvan aan haar aangifte of betaling te doen.

De secretaris,
FOCQUIN.

Batavia, den 19den maart 1825.

—HEDEN den 12den dezer overleed, mijn echtgenoot *A. Paradijs*, in leven opziener bij den architect der civiele gebouwen;—alle degenen welke iets te vorderen hebben van, dan wel verschuldigd zijn aan deszelfs boedel, worden verzocht daarvan aangifte of betaling te doen, binnen den tijd van zes weken, aan deszelfs weduwe, testamentaire executrice

wed. A. PARADIJS.

Batavia, 19 maart 1825.

—ALLE degenen die iets te vorderen hebben van, dan wel verschuldigd zijn, aan de nalatenschap van den, op den 25sten februari overleden *Joseph Kiep*, in leven wagen-verhuurder, te dezer plaatse, gelieven daarvan opgave en betaling te doen, binnen den tijd van zes weken, aan de testamentaire, executrice en executeuren

A. M. MANIS, wed. *Kiep*,
J. P. DON,
G. C. BOUWMAN, en
P. J. SNOEK.

Soerabaija, 23 februari 1825.

—DIE iets te pretenderen heeft van, of verschuldigd is aan den boedel van wijlen den 2den luitenant de pioniers, *Wieringa*, 26 februari overleden, adresseren zich aan de ondergeteekende kommissarissen, zes weken na dato dezer. *de 2de luitenants der art.*

POLMAN, en
RISCH.

Fort-Oranje, 17 maart 1825.

POST-KANTOREN.

BATAVIA.

Wordt ter kennis van het publiek gebragt, dat aan het post-kantoor te Batavia, paketten voor brieven geopend zijn, om te worden verzonden:

naar	schip	kapitein
Amsterdam,	*Ned. schip Java Packet*,	C. Boijle.
Macao,	*Portugesche brik Eliza*,	J. L. de Almeida.
Sinkapoer,	*Eng. schip Minerva*,	J. Bell.

De brieven en paketten voor Nederland en de Kaap de Goede Hoop met kapitein *C. Boijle*, voerende het schip JAVA PACKET, zal op zaturdag den 26sten dezer, vóór elf ure, worden gesloten.

Batavia, den 26sten maart 1825.

De postmeester,
P. A. BIK.

Vertrekkende Personen.

DE kapitein *Facon* vertrekt met verlof naar Nederlend.

Weltevrede, 14 maart 1825.

—H. CORNETS DE GROOT vertrekt naar Amboina.

—A. TASSIN, quitte Java.

Verschillende Bekendmakingen.

DE ondergeteekende maakt het publiek bekend, dat hij zijn kantoor zal houden, aan de westzijdsche pakhuizen, van des morgens 9 tot 1½ ure.

N. RIJNBOUT, *rooimeester*,

Batavia, 16 maart 1825.

—OUDERS of voogden genegen zijnde hun kind of pupil, de apothekers kunst te laten leeren, adresseren zich bij den civielen apotheker te Samarang.

BENOIST.

—DIE iets te vorderen hebben van, dan wel verschuldigd zijn aan den boedel van *J. H. Spangenberg*, gelieven daarvan, binnen zes weken, opgave of betaling te doen, aan

J. H. SPANGENBERG.

—BIJ *Pieter Veltbrugge* worden ontvangen de aangiften voor graveer- en snijwerk, in zilver of koper voor de onderstaande prijzen, zonder de metalen; in goud het dubbelde van dien: voor een plaatje voor visite kaartjes *f* 15; voor een vignet met wapen en dragers *f* 55; voor een vignet met wapen zonder dragers *f* 35; voor een cachet met wapen en dragers *f* 40; voor een cachet met wapen zonder dragers *f* 25; een cachet met een naam *f* 12; voor letters op een cachet, ieder letter *f* ½; voor een hoofdstuk boven de letters *f* 1.

—M. VAN GRAVE, resident van Sambas, heeft tot zijne gemagtigden verzocht en aangesteld, de heeren *van Ryck*, *Gevers* en *Co.*

—TE KOOP OF TE HUUR. Het huis op kampong Maleijo.

—TE HUUR. Een huis op Meester-Cornelis, beiden van K. HEIJNIS.

—EEN huis te huur op het Koningsplein, te bevragen bij *J. C. van Ryck*.

—*NOTICE. All connection or intercourse* Whatever, *between Robert Lawrence and the undersigned has ceased.* J. H. FONVILLE.

Batavia, March, 1825.

—*FOR freight or Charter, the American bark* ELIZA, *3800 pikels brutlien, is offered on low terms for a voyage of about three months or less. Apply to* SHILLABER en Co.

—HET geëerd publiek wordt bekend gemaakt, dat de wagen-verhuurderij van wijlen den heer *Joseph Kiep*, voortaan door de weduwe zal worden gecontinueerd.

Soerabaija, 25 februari 1825.

—DE Med. Doctor *P. M. Hardie*, maakt bij deze bekend, dat hij van Goenoeng-saharie verhuisd is, en thans woont in de kampong Noordwijk, tegen over het hospitaal.

Dr. P. M. Hardie, surgeon and accoucheur removed from Goenung-Saharie, to Kampong Noordwyk, opposite to the hospital.

—DOOR *Robert Thornton*, wordt ter in-koop gezocht, certificaten van den Indischen Achterstand, zoo als ook vendu-extracten gedisconteerd.

Batavia, 24 maart 1825,

India Certificates purchased, and Vendu-Rolls discounted by

ROBERT THORNTON.

—MET voorkennis van den heer Resident van Batavia, geeft *Tan Hiantjang*, pachter van het oorgeld der paarden en rijtuigen alhier, kennis, dat hij met primo april eerstkomende, het 2de deel, van art. 8, zijner voorwaarde gevolg zal doen nemen, daar voor als nog een ieder dien het moge aangaan vriendelijk verzocht, aan het 6de en 9de artikel, zijner pacht voorwaarden te voldoen, ten einde niet in het nadeelige van de in deze aangehaalde artikels te zullen vervallen.

TAN HIANTJANG.

—TE HUUR. Een schoon logeer- en handel-huis, in de zuidervoorstad, van wijlen mevrouw *van Son*.

Gedrukt te BATAVIA, ter Algemeene LANDS DRUKKERIJ.